

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Διευθύντρια :

ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Διεύθυνσις :

Αεσπονίδα **ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ**

Ὁδὸς Μενάνδρου, 88. Ἀθήναις

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις :

«**Ἑλληνικὴν Ἐπιθεωρήσιν**» - Ἀθήναις.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΗΛΩΤΕΙΑ

Διὰ τὸ Ἑσπερικόν . . . Δραχ. 15.—

Διὰ τὴν Ἀμερικὴν . . . Δολλάρ. 4.—

Διὰ τὰ ἡμετέρα Γραφεῖα Δραχ. 30.—

Δι' Ἀγγλίαν, Αἴγυπτον καὶ

Κύπρον Σελλήναις 15.—

Ἐκδοσις πολυτελεῆς γενικῶς Δρ. 25.—

Διευθ. τῆς Συντάξεως :

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς «**Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως**» εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας καὶ Καναδῶν ἀναγραφόμενος

ὁ κ.Μ. ΧΑΤΣΟΣ

843. West 17. Street. New-York

Αἱ ἔργαφαι ἄρχονται ἀπὸ 1ης ἐκάστου μηνός.
Τιμὴ ἐκάστου τεύχους Δρ. 1.20

Πᾶν χειρόγραφον δημοσιευόμενον ἢ μὴ, δὲν ἐπιστοφέεται.
Πᾶν βιβλίον ἀποσταλλόμενον εἰς τὰ γραφεῖα μας ἀναγγέλλεται.

ΒΛ. ΚΟΡΟΛΕΝΚΟ

ΠΑΡΑΜΟΜΗ ΓΙΟΡΤΗΣ

Μεγάλο Σάββατο στὰ 187 . . .

Πρὸ πολλοῦ πιὰ ἔγυρε τὸ σκυθρωπὸ βράδυ ἀπάνω στὴν ὕψη γῆ. Ζεσταμένη τὴν ἡμέρα καὶ τὴν κωρομένη ἐλαφριά μετὴν καθάρια πνοὴ τοῦ ἀνοιξιᾶτικοῦ νοχτερινοῦ κρύου, φάνταζε ἡ γῆ σὰ ν' ἀνάσασε μετὰ γεμάτο στήθος· καὶ ἀπ' τὴν πνοὴ αὐτῆς, παίζοντας μετὰ τίς ἀχτίδες τοῦ μεγαλόπρεπα φωτισμένου καὶ ἀστερουομένου οὐρανοῦ ὀρθώνοντα ἢ σταχτιεῖς ὀμίχλες, σὰ κόμματα κηπνοῦ ἀπ' τὸ θυμιάμα, ποῦ ὀφύωνται γὰ νὰ συναπαντήσῃ τὴν ἐρχόμενη γιορτῆν.

Σιγαλιά! Ἡ μικρὴ πολιτεία τοῦ κυβερνοῦ Ν. ποῦ ἦταν ἀγκυλισμένη ὀλόκληρη ἀπ' τὴν σκυθρωπισμένη δροσιά, ἐσώπασε, περιμένοντας τὴ στιγμή τοῦ στοῦ μητροπολιτικοῦ κημπαναριῦ ὅ' ἀντιλαλοῦσε τὸ πρῶτο χτύπημα. Μὰ ἡ πολιτεία κοιμότανε. Κάτω ἀπ' τὴν σκέτη τοῦ ὄγρου οὐρανοῦ, στὸν ἴσκιον τῶν σιωπηλῶν καὶ ἐρημῶν δρόμων ἐνοιῶθε κανεὶς μιὰ συκραμνιᾶν ἀναμνηθῆν. Καμιάκι φορὰ περναίει τρέχοντας κανένα ἀρχοπερημένος δουλευτῆς ποῦ λίγο ἔλειψε νὰ βρεῖ ἡ γιορτῆ στὴν βαρεία καὶ ἀτέλειωτη ἐργασία, βρονταίει κανένα ἀμάξι ποῦ διαδελνεται, καὶ πάλιν ἡ ἀφωνή σιγῆ . . . Ἡ ζωὴ χύθηκε ἀπ' τοὺς δρόμους στὰ σπήτια, στὰ πλούτια παλάτια καὶ στὴς σεινὲς καλύδες, μετὰ φωταγωγημένα παράθουρα στοῦ δρόμο, καὶ κρύφτηκε ἐκεῖ μέσα. Ἀπάνω στὴν πολιτεία, στὰ χωράφια, σ' ἕλη τὴ γῆ, αἰσθανότανε κανεὶς τὸ ἀόρατο ἀναρίπισμα τῆς ἐρχομένης γιορτῆς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναγεννήσεως. . . . Ἡ σελήνη δὲ φάνηκε ἀκόμη, καὶ ἡ πολιτεία ἀπλώονταν στὸν πλατὺ ἵσκιον ἐνὸς ὕψωματος ὅπου φαινότανε ἕνα μεγάλο καὶ σκυθρωπὸ χέρι. Οἱ παράξενες ἴσες καὶ αὐστηρὲς γραμμὲς τοῦ, ξεχωρίζανε μελαγχολικὰ ἀπάνω στοῦ ἀστερομαυρισμένου ὀρίζοντα· ἡ σκοτεινὴ δὲξώπορτα μόλις μόλις διακρινότανε, χά-

κοντας μέσα στοῦ σκοτάδι τοῦ σκιαζομένου τοίχου, καὶ οἱ τέσσερες πύργοι στὴς γωνιὰς ἐπρόβαλαν στὸν οὐρανὸ μετὰ τίς σουβλερὲς κορφὲς τοῦς.

Μὰ νά, ἀπ' τὴν κορφὴ τοῦ μητροπολιτικοῦ κημπαναριῦ κόπηκε καὶ λύθηκε μέσα στοῦν ἐλαφρὸν αἰθέρα τῆς σκοτεινῆς νύχτας τὸ πρῶτο ἡχηρὸ χτύπημα . . . καὶ δεύτερο . . . καὶ τρίτο . . . Σ' ἕνα λεπτό σὲ διάφορες μεριεῖς, μετὰ διαφορετικῶς τόνους, ἤχουσαν καὶ τραγουδοῦσαν οἱ κημπάνες, καὶ οἱ ἤχοι ἐσμυγαν σὲ μιὰ πανίσχυρη καὶ ἰδιόρρυθμη ἀρμονία, λικνίζοντας σιγανὰ καὶ στροβιλιζόντουςα στὸν αἰθέρα . . . Ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ χέρι ποῦ σκίαζε τὴν πολιτεία, ἀκούγεται καὶ ἀπὸ καὶ ἕνας ἀρρωστιά-ρικός κοιμένος καὶ τρεμουλιαστὸς ἤχος, σὰ ν' ἀνατρύχαιε στὸν ἀέρα μέσα σὲ μιὰν ἀξιόθρηνητη προσπάθεια ν' ἀνυψωθῆ στὰ ὕψη τὰ αἰθέρια πλῶ ἀπὸ τὴν πανίσχυρη συμφωνία. . . Οἱ κημπάνες ἐπαψαν. Οἱ ἤχοι διαλύθηκαν στὸν ἀέρα, μετὰ ἡ γαλήνη τῆς νύχτας ξεκαγύριζε σιγὰ σιγὰ στὰ δικαιώματά της: γιὰ πολλὴν ὥρα ἀκόμη διακρίνονταν μέσα στοῦ σκοτάδι ὁ ἀόριστος, μισοσφαιρισμένος ἀντίλαλος, σὰν τὴν τρεμουλα μιάς ἀόρατης τευτομένης στὸν ἀέρα χορδῆς . . . Τὰ φῶτα στὰ σπήτια ἐδούσαν, ἔτα παράθουρα τῆς ἐκκλησίας λαμποκοποῦσαν. Ἡ γῆ στὰ 187 . . . ἐτοιμάζονταν ἀκόμα μιὰ φορὰ ν' ἀνακηρύξει τὸ παλιὸ σύνθημα τῆς νύχτας τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφότητος.

Τῆς σκοτεινῆς δὲξώπορτας τοῦ μελαγχολικοῦ χειρῶν ἐτίριζαν οἱ κλειδιωνεῖς. Μιὰ ἡμιδιμοίρεια στρατιωτῶν χτυπώντας μέσα στοῦ σκοτάδι τὰ ὄπλα, βγήκε γιὰ νὰ κἀν ἄλλαγή σκοποῦ. Πλητίζαν τῆς γωνιὰς καὶ σταματοῦσαν στὴς σκοπιεῖς. Ἀπ' τὸ σκοτεινὸ σωρὸ τῶν ἀνθρώπων ἐδῶγανε μετὰ κανονικὸ βῆμα μιὰ σιλουέτα, καὶ ὁ προηγούμενος σκοπὸς σὰ νὰ πνιγότενε μέσα σ' αὐτὸ τὸν ἀόριστο καὶ σκοτεινὸ σωρ . . .

Ἐπτερὰ ἡ ἡμιδιμοίρεια προχωροῦσε πὸ μακρὰ φέροντας βόλτα τὸν ψηλὸ τοῖχο τῆς φυλακῆς.

Στὸ δυτικὸ μέρος τοῦ χειρῶν βγήκε γιὰ σκοπὸς

Ένας νεαρός νεοσύλλεκτος ἀπ' τὴς κινήσεις του δὲν ἀθῆκε ἀκόμη ἢ χωριάτικη ἀλυγιστία καὶ τὸ νεανικό πρόσωπο διατηροῦσε ἀκόμη τὴν ἔκφραση τῆς συγκεντρωμένης προσοχῆς τὸν ἀρχάριον, πὸν γὰρ πρώτη φορά ἀναλαμβάνει ὑπέφθνη ὑπηρεσία. Στάθηκε μὲ τὸ πρόσωπο στραμμένο πρὸς τὸν τοίχο, τράνταζε τὸ τουφέκι του, προχώρησε διὰ βήματα, καὶ κἀνόντας μιστὴ στροφῇ στάθηκε πλάι πλάι μὲ τὸν πρῶτο σκοπό. Ἐκείνος γυρίζοντας ἑλαφρὰ πρὸς αὐτὸν τὸ πρόσωπο, ἐπρόφραξε μὲ μαθημένο τόνο τὸ συνειθισμένο παράγγελμα.

— Ἀπὸ τῆ μὴ γωνιά ὡς τὴν ἄλλη... προσοχὴ... μὴ σὲ πάρει ὁ ὕπνος! — ἔλεγε γρήγορα-γρήγορα ὁ στρατιώτης, ἐνῶν ὁ νεοσύλλεκτος τὸν ἀκουε μὲ τὴν ἴδια πάντα συγκεντρωμένη προσοχῇ, καὶ μέσα στὰ γκρίζα του μάτια φαινότανε κάποια ξεχωριστὴ ἔκφραση θλίψεως.

— Κατάλαβες; ρώτησε ὁ δεκανέας.
— Μάλιστα!
— Λοιπὸν, τὸ νοῦ σου! εἶπε ὁ ἄλλος αὐστηρά, κι' ὕστερα ἀλλάζοντας ὕφος, ἐπρόστεσε πρὸς καλόκαρδα:
— Ἐ, δὲν εἶνε τίποτα, Φάντιεβ, μὴ φοβάσαι! Σάμπως εἶσαι γυνίκα... Τὸν εἶ' ἀποδὼ φοβάται! μήπως;

— Γιατί τὸν εἶ' ἀποδὼ; ρώτησε μὲ ἀφέλεια ὁ Φάντιεβ, κι' ὕστερα πρόστεσε σκεπτικῶς: — Ἐτοί καὶ νοιώθω στὴν καρδιά... σὰν κάτι νὰ μ' ἐγκυλῶνει ἀδέφια... Σ' αὐτὴ τὴν ἀπλοικὴ, σχεδὸν παιδιὰτικὴ ὁμιλίᾳ, στὸ σωρὸ τῶν στρατιωτῶν ἀκούστηκαν γέλοια.

— Νάτονε, τὸ χωριό! εἶπε μὲ περιφρονητικὸ οἶχτο ὁ δεκανέας καὶ διέταξε ἀπότομα:

— Ἐπ' ὄμου ἄρι!... Ἐμπρὸς μᾶρσ!
Ἡ φυλακὴ κρύφτηκε πίσω ἀπ' τὴ γωνία, καὶ τὰ γρήγορα καὶ ἰσόχρονα βήματα ἔδωσαν.
Ὁ σκοπὸς ἔριξε τὸ ὄπλο στὸν ὄμο κι' ἄρχισε νὰ βηματίζει στὸ μᾶκρος τοῦ τοίχου...

Μὲ τὸν τελευταῖο ἦχο τῆς κμπάνας ἄρχισε ἡ κίνηση στὸ ἐσωτερικὸ τῆς φυλακῆς. Ἡ σκοτεινὴ καὶ θλιθερὴ νύχτα τῆς φυλακῆς εἶχε καιρὸ νὰ δῆ παρόμοια ζωηρότητα. Σάμπως πραγματικὴ ἢ κμπανοκρουσία ἔφτασε ἐκεῖ μέσα φέροντας τὴν εἰδηση τῆς λευτερίας: ἡ μύθρες πόρτες τῶν φυλακῶν ἀνοίξαν ἢ μὴ κατόπιν τῆς ἄλλης. Ἀνθρώποι μὲ γκρίζους μαντιῶτες, μὲ ἀπῆλστα χρωματιστὰ σημάδια στὲς πλάτες, περνοῦσαν σὲ ζευγάρια σχηματίζοντας μακρὺς πομπὲς ἀπὸ τοῦ διαδρόμου καὶ μπαινόντας στὴν Ἐκκλησιὰ τῆς φυλακῆς, πὸν λαμπροκοποῦσε μὲς τὰ φῶτα. Ἐρχοντο ἀπὸ δεξιὰ κι' ἀριστερά, ἀνέβαιναν τὴ σκάλα ἀπὸ τὰ κάτω πατώματα, κατέβαιναν ἀπὸ πάνω: μέσα στὸ ὑπόκωφο αὐτὸ ποδοβολητὸ ἀκούγοντανε κάποιο κάπου ὁ ἦχος τῶν ὀπλῶν καὶ ὁ ποικιλοῦχος κρότος ποδικῶν ἢ ἀλυσίδες τῶν ποδικῶν τῶν καταδικῶν. Μπαίνοντας στὴν εὐρύχωρη Ἐκκλησιὰ τὸ γκρίζο αὐτὸ πλῆθος, χωνότανε στὰ χωρισμένα μὲ κάγκελα στασιδία, κι' ἐκεῖ ἔπαιε κάθε θόρυβο. Καὶ

στὰ παράθρονα τῆς Ἐκκλησιᾶς ἐφαίνοντο γερὰ σιδηρένια κάγκελα.

Ἡ φυλακὴ ἄδειασε. Μόνο στοὺς τέσσαρες πύργους, στοὺς μικροὺς στρογγυλοὺς θαλάμους κατὰ κλειστοὺς ἀπ' ἕλες τῆς μεριῆς, στριγυρίζαν σκυθρωπὸι τέσσαρες ἀπομονωμένοι κατὰδικιοὶ μέσα στὰ κελλιά τους, βάζοντας κάπου κάπου τ' αὐτὴ στὴν πόρτα κ' ἀρπάζοντας ἀπληστα τοὺς κομμένους ἦχους τῆς ψαλμωδίας πὸν ἔφτανε ὡς ἐκεῖ.

Κι' ἀκόμα σ' ἓνα γενικὸ θάλαμο ἦταν ἐξαπλωμένοι, ἐπάνω στὰ στρατιωτικὰ κρεβάτια ἕνας ἄρρωστος. Ὁ ἐπόπτης τὸν ὅπουλον εἶδοποιεῖται γὰρ τὴν ἐξαφνικὴν τὸν ἄρρωστο, τὸν πληγίασε, τὴν ὥρα πὸν ὀδηγοῦσαν τοὺς καταδικίους στὴν Ἐκκλησιὰ, καὶ σκύφτωντας ἐπάνω του τὸν κτύπησε στὰ μάτια, καὶ ἄστραφταν μὲ μιὰ παράξενη λάμψη καὶ ἦταν καρφωμένα μὲ ἀκαθόριστὴ ἔκφραση στὸ κενό.

— Ἰδάνωφ!... Ἄκουσε Ἰδάνωφ! — τοῦ φώναξε ὁ ἐπόπτης. Ὁ κατὰδικος δὲ γύρισε τὸ κεφάλι: μουρμουρίζε κατὰ ἀκατάληπτα, καὶ ἡ φωνὴ του ἦταν βραχνή, καὶ τ' ἀναμμένα γέλιου τοῦ σάλευαν μὲ κόπο.

— Ἀδριο στὸ νοσοκομεῖο! — διέταξε ὁ ἐπόπτης καὶ βήκη, ἀφίνοντας στὴν πόρτα τοῦ θαλάμου ἕναν ἀπὸ τοὺς φρουροὺς τοῦ διαδρόμου. Ἐκείνος κτύπησε προσεχτικὰ τὸν ἄρρωστο καὶ κούνησε τὸ κεφάλι.

— Ἄχ, ἀλιανάρη, ἀλιανάρη! Πᾶς καὶ σὺ κακομοῖρη! καὶ βλέποντας πὸς δὲν εἶχε τίποτα νὰ κἀνῃ ἔχει, τράβηξε ἀπὸ τὸ διαδρόμο γὰρ νὰ πάει στὴν Ἐκκλησιὰ, στάθηκε στὴν κλειστὴ πόρτα, κι' ἄρχισε ν' ἀκούει τὴν λειτουργία, κάθῃ λίγο γέροντας πρὸς τὴ γῆ μὲ βαθιὰς μετάνοιες. Ὁ κενὸς θάλαμος ἀντιλάλοσε κάπου-κάπου μὲ τὴν ἀκατάληπτη κούνητα τοῦ ἄρρωστου. Ἦταν ἕνας νέος ἀκόμα ἄνθρωπος, γερὸς καὶ καλοκαμωμένος. Παραμιλοῦσε, λέγοντας γὰρ τὸ παρελθόν του καὶ τὸ μούτρο του ἔζωρνε σὲ μιὰν ἔκφραση πόνου. Ἡ μοῖρα εἵπαιξε στὸν ἀλήτη ἕνα κακὸ παιγνίδι. Πέρασε χιλιάδες βέρσσια, βαδίζοντας ἀνάμεσα στὰ ἐλώδη δάση τῆς Σιβηρίας καὶ σὲς περὶ ἄγριες βουνοκορφές, τράβηξε χιλίους κινδύνους καὶ στερήσεις, μὲ τὸ φλογερὸ πόθο νὰ ἐξαγαδεῖ... γὰρ ἓνα μήνα... γὰρ μιὰ βρομάδα... νὰ ζῆσει ἀνάμεσα στοὺς δικούς του... καὶ ὕστερα, δὲν πᾶ νᾶναι ὁ ἴδιος δρόμος. Καμμιὰ ἕκατοστὴ βέρσσια ἀπὸ τὸ χωριὸ τὸν βρήθηκε σ' αὐτὴ τὴ φυλακί... Μὰ νά: τὰ ἀκατάληπτα λόγια ἐπαψαν. Τὰ μάτια τοῦ ἀλήτη ἀνοίξαν διάπλατα, τὸ στήθος ἄρχισε ν' ἀνασαίνει πρὸ κανονικά... Ἐγὼ στὸ φλογερισμένο κεφάλι ἄρχισαν νὰ πετᾶν πρὸς χαρούμενα ὄνειρα... Βουτίζει τὸ δάσος... Τοῦ εἶναι πὸν γνῶριμος ὁ θόρυβος αὐτός—μονότονος, τραγουδιστός, ἐλεύθερος... Ἐχε μάθει πρὸς νὰ ξεχωρίζε τὲς φωνῆς τῶν δασῶν, τὸν ψιθύρο κάθε δέντρου. Τὰ μεγαλόπρεπα ἑλατα βούζαν φηλά-φηλά μὲ τὴν πυκρὴ καὶ σκοτεινὴ πρασιναδα τους... Τὰ πεδὰ μουρμουρίζουν μακρόσυρτα καὶ ὑπόκωφα, ἢ χαρούμενη, ζωφερὴ φυλλωπιά τους κουνῆται τὰ λιγερά κλαδιά τους. Ἡ λέουκα τρέμει κι' ἀνατριχιάζει μὲ τὰ λευκὰ καὶ φοβισμένα τῆς φυλλώματα... Σφύριζει τὸ ἐλεύθερο πουλὶ, καὶ σὰν τὴν πολυλογουὴ πηγῇ, πετοῦν μὲ θόρυβο ἐπάνω ἀπ' τοὺς πε-

τρώδεις γκρεμοὺς— ἀπὸ φύλακες καρχακίξες— περτώντας στὸν αἰθέρα ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου ἀόρατος μέσα στὰ χόρτα βαδίζει μέσα στὰ βαλτώδη δάση ὁ ἀλήτης. Σὰν ἕνα κομμάτι ἐλεύθερο, ὁ ἀγέρας τὸ δάσος φύσησε ἐπάνω στὸν ἄρρωστο. Ἀνασηκώθηκε καὶ στέναξε βαθειὰ: τὰ μάτια του μὲ ἔκφραση προσοχῆς κοιτάζαν μπροστά. Ἄξαφνα ἄστραψε μέσα του κάτι σὺ συναίσθηση. Ὁ ἀλήτης, μὴθιμένος πρὸς φυγάδας, εἶδε μπροστά του ἕνα πρωτόφαντο φαινόμενο: τὴν πόρτα ἀνοιχτή...

Τὸ ναύσχυρο ἐνστικτο ἀνατάραξε ὄλο τὸν ὄργανισμό τὸν τσακισμένο ἀπ' τὴν ἄρρωστια. Τὰ φαντάσματα τοῦ περτοῦ χωνότανε γρήγορα ἢ μαζεύοντανε σιμὰ σὲ μιὰ σκέψη, πὸν ἄστραψε σὰ φλογερὴ ἀχτίδα μέσα σ' αὐτὸ τὸ χάος: μόνος!... ἢ πόρτα ἀνοιχτή!... Ὡς ἕνα λεπτὸ βρόθηκε χάμω. Θαρροῦσε κινεῖς πὸς ὄλος ὁ περτοῦς τοῦ φλογερισμένου μυαλοῦ χύθηκε στὰ μάτια, κ' ἔβλεπαν αὐτὰ κάπως ἴσα, ἐπίμονα καὶ φοδερὰ.

Κάποιος βγαίνοντας, ἀνοίξε γὰρ μιὰ στιγμὴ τὴν πόρτα τῆς Ἐκκλησιᾶς... Κόμματα ἀπαλῆς ἀπὸ τὴν ἀπόσταση, κι' ἄρμονικῆς ψαλμωδίας, ἔφταναν σ' αὐτιὰ τὸν ἀλήτη καὶ πάλι σάπασαν. Στὸ γλωμὸ πρόσωπο ἀνθίξε ἢ χαρὰ, τὰ μάτια θαλόμου καὶ μέσα στὴ σκέψη περᾶ σὰν ὄνειρο ἢ ἀπὸ καιρὸ ποθητὴ εἰκόνα: μιὰ ἡμερὴ νυχτιά, τὸ ψιθύρισμα τῶν ληροδέντρων, πὸν γέρονται μὲ τὰ σκοτεινὰ κλαδιά τους πᾶνον στὴν παλιὰ Ἐκκλησιὰ τοῦ ἀγαπημένου χωριοῦ... πλῆθος συχωριασῶν, φῶτα ἀπάνω στὸ ποτάμι, κι' αὐτὴ ἢ ἴδια ψαλμωδία... βιάζονταν στὸ δρόμο, ν' ἀκούσει ὄλα αὐτὰ ἔχει, ἀνάμεσα στοὺς δικούς του... Καὶ σ' ἀναμεταξύ, στὸ διαδρόμο, μπρὸς στὴν πόρτα τῆς Ἐκκλησιᾶς γέροντας στὴ γῆ, ὁ δεσμοφύλακας προσεχτόντας μὲ κατανύξη.

Ὁ νεκρὸς νεοσύλλεκτος βαδίζει μὲ τὸ ὄπλο στὸ μᾶκρος τοῦ τοίχου. Μπρὸς τὸ σκοπὸ ἀπλώνεται ἡ ξεγυμνωμένη λίγο καιρὸ πρὶν ἀπὸ τὸ χιόνι, μεγάλη πεδιάδα. Ἐνας ἑλαφρὸς ἀνεμὸς τρέχει ἐπάνω τῆς, ψιθυρίζοντας ἀνάμεσα στὰ ξερὰ χόρτα τῶν στεππῶν, σφύριζε μέσα στὸ περσιτὸ χορτάρι, καὶ χύνει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ στρατιωτῆ μίαν ἡρεμὴ, μελολογικὴ σκέψη.

Ὁ νεκρὸς σκοπὸς στάθηκε σιμὰ στὸν τοίχο, ἀκούμπησε τὸ τουφέκι στὴ γῆ, καὶ βάζοντας τὸ χέρι ἐπάνω στὴν κἀνὴ καὶ τὸ κεφάλι στὸ χέρι, βυθίστηκε σὲ σκέψεις. Ἀκόμα δὲν μπορούσε νὰ καταλάβει καλὰ καλὰ γιὰτί βρισκότανε ἐκεῖ σὲ μιὰ τέτοια ἐπίσημη νύχτα, παραμονὴ γιορτῆς μὲ τὸ τουφέκι στὸ χέρι, σιμὰ στὸν τοίχο, μπρὸς σὲ μιὰ ἔρημη πεδιάδα. Ἀκόμα ἦτον ἕνας σωτὸς χωριάτης, ἕνας μουζίκος, δὲν καταλάβαινε πολλὰ πράγματα, αὐτὰ πὸν ἦσαν τόσο εὐνόητα γὰρ ἕνα στρατιωτῆ, καὶ πὸν δίκαια τὸν κορόιδευαν ὄλοι φωνάζοντας του «τὸ χωριό». Λίγο καιρὸ πρὶν ἦταν ἐλεύθερος, ἦταν νοικοκύρης, ἰδιοκτῆτης τὸν χωρῆφο τοῦ, τῆς δουλειᾶς του... καὶ τώρα φόδος ἀμέτητος, ἀνεξήγητος, ἀόρατος, παρα-

κολουθοῦσε τὸ κάθε βήμα του καὶ τὸ κάθε κίνημά του, ἔμπαζε τὴν νεανικὴ κι' ἀζύγιτη χωριάτικη φύση στὴν τροχίτῃ τῆς αὐστηρῆς ὑπηρεσίας.

Ἀλλὰ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἦταν μόνος... Ἡ ἔρημη θέα πὸν ἀπλώνονταν μπροστά στὰ μάτια του, τὸ σφύριγμα τοῦ ἀνεμοῦ μέσα στὰ ψηλὰ χόρτα, τοῦ ἔφερνε ὄρεξη γὰρ ὕπνο. Καὶ μπρὸς ἔτῃ μάτια τοῦ νεαροῦ στρατιωτῆ περνοῦσαν οἱ γνῶριμες σκιές. Κι' αὐτὸς ἔβλεπε τὸ χωριὸ του, καὶ ὁ ἴδιος ἀνεμὸς ἔτρεχε πάνω του, καὶ ἡ Ἐκκλησιὰ φλογίζετο ἀπὸ τὰ φῶτα, καὶ τὸ γέρικο ἑλατο κούναγε πάνω τῆς, τὲς σκοτεινῆς κορφῆς του. Κάπου σὰ νὰ συνέρχεται, καὶ τότε μέσα στὰ μάτια του ἀντιφεγγίζει ἢ ἀπορία: τί εἶν' αὐτὸς;—ἐρημία, τουφέκι καὶ τοῦχος... Πὰ μιὰ στιγμὴ ἀναθυμαῖται τὴν πραγματικότητα, γρήγορα δμως τὸ ἀνάγνωρο σφύριγμα τοῦ νυχτερινοῦ ἀγέρα ἐμπνέει τῆς γνῶριμης εἰκόνας, κι' ὁ στρατιώτης πάλι λαγοκοιμάται ἀκουμπώντας πάνω στὸ τουφέκι...

Ὅχι μακρὰ ἀπ' τὸ μέρος πὸν στέκει ὁ στρατιώτης, ἐπάνω στὴν κορφῇ τοῦ τοίχου κερουσιάζεται μιὰ σκοτεινὴ σιλουέτα: ἕνα κεφάλι ἀνθρώπου... Ὁ ἀλήτης κοιτάει τὴ μακρυνὴ πεδιάδα, τὸ δάσος πὸν μόλις φαντάζει ἀπὸ βαθειὰ σὰ σκοτεινὸ σημάδι... Τὸ στήθος του φουσκώνει ρουφώντας ἀπληστα τὴ δροσερὴ κι' ἐλεύθερη πνοὴ τῆς μᾶκρας νύχτας. Κατεβαίνει μὲ τὰ χέρια καὶ γλυστράει σιγανὰ κάτω, στὸ μᾶκρος τοῦ τοίχου...

Τὴ χαρούμενη βουὴ πὸν κᾶνον οἱ κμπάνες ξεπνῶντας τὴ νυχτερινὴ σιγή; Ἡ πόρτα τῆς Ἐκκλησιᾶς τῆς φυλακῆς ἀνοίξε, καὶ στὴν αὐτὴ γυρίζουν τὸ σταυρὸ. Ἡ ἄρμονικὴ ψαλμωδία ξεχύνεται σὰ κόμμα ἀπ' τὴν Ἐκκλησιὰ. Ὁ στρατιώτης ἀνατινέθηκε, ὀρθώθηκε, ἔβγαλε τὸ πιλίκιο γὰρ νὰ κάνει τὸ σταυρὸ του, καὶ... κέρωσε μὲ τὸ χέρι ὕψωμένο... Ὁ ἀλήτης φτάνοντας στὴ γῆ, ὄρμησε πρὸς τὰ ψηλὰ χόρτα τῆς στέππας.

— Στάσου, στάσου!... ἀδερφέ, ἀγαπημένε!... φώναξε ὁ σκοπὸς, σηκώνοντας γεμάτος φρίκη τὸ ὄπλο. Ὅλα ὅσα εἶχε φοβηθεῖ, ὅσα ἰὸν ἔκαναν νὰ τρέμει, ἐρχότανε κατ' ἐπάνω του, ἀσχημάτιστα, φρικτὰ μὲ τὴ μορφῇ αὐτῆς τῆς σταχιάς σιλουέτας, πὸν ἔτρεχε. Ὑπηρεσία, εὐθὺνη—πέρασε στὸ μυαλὸ τοῦ στρατιωτῆ, κι' αὐτὸς πᾶνοντας τὸ ὄπλο σημάδεψε τὸν ἄνθρωπο πὸν ἔτρεχε. Ἐτοιμος νὰ πατήσει τὴ σκανδάλη, ἔκλεισε μὲ ὕφος ἀξιοβρόγητο τὰ μάτια...

Κι' ἐπάνω στὴν πολιτεία βασιλεύει καὶ πάλι καὶ στροβιλίζει στὸν αἰθέρα ἡ ἄρμονικὴ τραγουδιστὴ καὶ ποικιλόγηνη κμπανοκρουσία, καὶ... πάλι ἀνατριχιάζει καὶ χυπιέται ἢ ραγιζιμένη κμπάνα τῆς φυλακῆς σὰ στόνος πληγωμένου πουλιοῦ.

Ἀπὸ τὸν τοίχο φτάνουν οἱ ρυθμικοὶ ἦχοι φέροντας μακρὰ στὴν πεδιάδα τὴ θριαμβευτικὴ ψαλμωδία «Χριστὸς ἀνέστη».

Καὶ ἔξαφνικὰ πίσω ἀπ' τὸν τοίχο, σκεπάζοντας ὄλα τ' ἄλλα ἀντήχησε ἕνας πυροβολισμὸς... Ἐνας ἀδύ-

νατος, γεμάτος ἐγκατάλειψη στεναγμός, τὸν ἀκολούθησε σὰν ἄσκοπο παράπονο, κι' ὕστερα ἐλα ἡσύχασαν.

Καὶ μόνον ἡ μακρυνὴ ἠχώ τῆς ἐρημῆς πεδιάδας ἐπανάλαβε μὲ θλιβερὸ μωρμυρίζημα τὸν ἀντίλαλο τοῦ πυροβολισμοῦ.

(Μετάφρ. ἀπ' τὸ Ρωσικὸ) ΑΘΗΝΑ Ι. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ

“ΤΑ ΓΥΜΝΑ”

Σὲ μιὰ γυναῖκα νέα

I

“Ἐνα βράδυ, ἡ ὥραια γυναῖκα, ἐπερνοῦσε
Μὲ τὰ νεῖατα σου γερά καὶ ζηλεμένα
Δὲν κυττοῦσε, κι' ὅμως ὅλους προκαλοῦσε
Στῆς ζωῆς τὸ πανηγύρι. — Παινεμένα
Στὸ θάμπο τοῦ καιρνεῖου τὸ φῶς ἀστράφταν
Τὰ δύο μάτια σου καθὼς ἐπροχωροῦσε,
Καὶ μοῦ ἐφάνη 'στὸ κενὸ πῶς κάτι ἐγράφαν.
Κι' ὅταν χάθηκες 'στὸν ἴσχιο, καὶ θαρροῦσε
Πῶς κανεῖς δὲ θὰ ἐκυττοῦσε ἀπ' τὴν πλατεία,
Γύρω ἐκύτταξες, καὶ μέδες ποὺ ἐρχόμουν,
Τραβηγμένους 'στὴ γλωμῆ σου χορητεία.
Κάτι σοῦλα... κάπου ἐκάτσαμε... θυμόμουν
Κάπου ἄλλου νὰ σ' εἶχα δῆ... τότε ἐπενδοῦσε
Καὶ 'στὰ μαῦρα ἦσαν ντυμένη... τέλος ἔτσι
Γνωριστήκαμε ἓνα βράδυ ποῦ ἐπερνοῦσε.

II

Νὰ μας λοιπόν' μὰ στάσου
Ν' ἀνάψω μιὰ στιγμὴ τὸ φῶς...
Μὴν κάνεις θόρυβο, εἶσαι 'στὰ καλά σου;
Θὰ μὰς ἀκοῦσῃ ὁ διπλῶς γυατρός;
Βγάλ' τὰ γοβάκια σου καλλίτερα,
Κάτσε 'κεῖ πέρα 'στὴ ντορμεῖ,
Καλὰ σοῦλα νάρθοῦμε περὶ νοριότερα,
(Μὰ τώρα πᾶν' ἄς πιούμε ἓνα σαρτρέξ...
Κάνε μου λίγο τόπο νὰ καθῆσω.
Πῶς καὶν' τὰ χεῖλή σου, πῶς καὶνε;
...Μὴ δὲς τὴ λάμπα μας νὰ σβύσω;
Τί, τί... (*Ἀχ ὅλες τους τὰ ἴδια λόγια λένε).

III

Τώρα ποῦ ζοῦμε περὶ οἱ δύο μαζί,
Κι' εἶναι κοινὸς ὁ βίος μας, γιὰ δὲς,
Γιὰ σκέψου, τὸ φαντάστηκες ποτέ,
Ποτέ, πρὶν ἀπὸ χρόνια, πρὶν πολὺ,
Πῶς κάποτε θὰ ζούσαμε ἔτσι οἱ δύο;
Τὼ λπίζες ὅταν ἔπαιζες μικρὴ
Παιδοῦλα, κι' ἐγὼ ἐπύργαινα πρῶι
Μὲ τὰ βιβλία ἀκόμα 'στὸ σχολεῖο;

Καὶ σκέφτηκες ἀλήθεια, ἀν τὸ θεριὸ
Τὸ βράδυ ποῦ σὲ γνώρισα, ἡ ἀκέφρα μου
Μὲ κράταγε 'στὸ σπῆτι μου, ἢ ἀν μπροστά μου,
Βγαίνοντας, φίλο μου εὐρισκα καλὸ
Καὶ χασομέρνα γιὰ νὰ τοῦ μιλήσω,
“Ἦ ἄλλαξα δρόμο, σκέρτηκες καλὰ
Πῶ; ἀν γινόταν τίποτε ἀπ' αὐτὰ,
Δὲ θῆταν τρόπος γιὰ νὰ σὲ γνωρίσω;

Κι' ὕστερα πῶς 'φερθήκαμε κουτὰ
Τὴν πρωτινὴ στιγμὴ τοῦ γνωρισμοῦ μας,
Κι' εἶπαμεν ὅσα ἤσθανε 'στὸ νοῦ μας
Λόγια κοινὰ, βαμμένα, τυπικά,
“Ἄντις ἀπλὰ κι' ἐλεύτερα, ὅπως τώρα,
Νὰ κουβεντιάσουμε, ἄσκηρα, καθὼς
Δυὸ φίλοι ποῦ τοὺς χῶρισε ὁ καιρός...
“Ὅλα μιὰ σύμπαισι, ὅλα τύχης ὥρα.

IV

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο εἶχες σχεδὸν γδυθῆ 'στὴν κάμαρά μου
Γιὰ νὰ πλαγιάσῃς βιαστικῆ,
“Ὅταν σὲ τράβηξ' ἄσφαρα ἀπ' τὸ χέρι 'στὴ χαρὰ μου
Καὶ σοῦλα: μὴν πλαγιάσεις, μὴ.

Στὸ ἴδιο τότε; ἐκάθησα φωτέγγ, πολὺ σιμὰ σου,
Τὴ λάμπα κατεβάξω ἀργά,
Μέσα 'στὰ μάτια σὲ κυττῶ, καὶ σφίγγω 'στὰ μαλλιά σου
Τὸ μάγουλό μου τρυφερά.

Κι' ἦσαν 'στὸ στήθος μου γυρτῆ, κι' ὅπως καλὰ
[θιμάμα]

Κράταε τὸ χέρι σου... Σιγῆ.
“Ἐτσι ἐκαθήσαμε πολὺ, καὶ δίχως νὰ μιλάμε.
Αὐτῆταν ἡ βαθεῖα ἡδονή.

V

“Ὅταν 'στὸ στόμα μὲ φιλά; τρελλά,
Μὴν τύχη καὶ νομίσῃς, μὴ,
Πῶς σοῦ εἶν' εὐχάριστα τὰ χεῖλή μου,
Γιατὶ φιλᾷς τὸ ἴδιο σου φίλ.
Κι' ὅποια ἡδονὴ καταλαβαίνεις στὴν ψυχῆ,
Εἶναι ποῦ νοιώθει; μεσ' 'στὸ νοῦ
Τὰ γράμματα ποῦ φτιάχνουνε τὴ λέξι αὐτῆ;
Φιλιό.—

Κι' ὅταν μοῦ λὲς πῶς μ' ἀγαπᾷς,
(Μ' ὅλη τὴ θέλησί σου τὴν καλή),
Τ' ὥραιο αὐτὸ ποῦ 'στὴν καρδιά 'γορκαῖς
Δὲν εἶναι οὔτε γιὰ μένα, οὔτε γι' ἄλλο,
Μὰ γὰ τ' αὐτὰ σου ὅπου ἀκούω μὲ ἑυθυμῶ,
Πῶς ἀντιχάει ἡ λέξι: σ' ἄ γ α ὦ,
Ποῦ συμβολίζει ἡδονικὸ ἓνα σάλο.

VI

“Ἀγάπη. Ἐρεῖς τ' εἶν' ἀγάπη; Εἶνε στιγμαῖς
Ποῦ ἐνωμέναις ὄλαις φτιάχνουν μόνο μιὰ
Ποῦ μὰς γνωρίζει ἐδῶ κι' ἐκεῖ τὴν εὐτυχία.
Μὰ ὄλαις, ὄλαις ἡ ὥραιαις στιγμαῖς αὐταῖς,
Εἶνε ἀπὸ κρυστάλλο λεπτὸ κι' εὐκόλα σπάζουν,
Κι' ἓνας ἀκόμα ἡχος φωνῆς τῆς θανατοῦναι.
Κύττα λοιπόν, μὴ μοῦ μιλᾷς καμμιά φορὰ,
Ποῦ ἐνῶ ἓνας πόνθος κρύφιος ἔξωφουν μὰς ἐνάωναι,
Ζητᾷς λογικά τῆς ἀγάτης τρυφερά,
Δίχως κι' ἐσὺ τότε νὰ ξέρῃς πῶς ἡ μόνη
Καὶ τρυφερότερη φιλιαρῆ 'στὴν ψυχῆ σου,
Εἶναι ὅταν δίχως νὰ μιλῶ, φιλιαρῶ μαζί σου
Καθὼς σὲ βλέπω καὶ τὸ χέρι σου κρατῶ
“Ὅλος γιομάτος ἀπ' ἀγάτη, ἀγάτη, ἀγάτη,
Δίχως φωνή... δίχως μιλιὰ... σὰν τὸ πρῶτο...

VII

Words, Words, Words, ὅπως κι' ὁ παληὸς ὁ Σαῖξπηρ
[κοπανοῦσε,
“Ἐτσι καὶ τώρα εἶν' ἡ ζωῆ, λόγια καὶ λόγια πάλι.
Τὸ σύμβολο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸν κόσμο ἐκυβερνοῦσε,
Κι' ἔτσι καὶ τώρα τραγικά τὸν σπρώχνει 'στὴν ἀγκάλη
Τῆς κάθε πλάνης, ποῦ μεστὴ μὲ ψεύτικα στολίδια,
Κι' εὐλύγιστη σὰν τὴν ὀχιά, γλυστράει 'στὴ βιοπάλη
Μ' ὅλα τὰ κοκοτίστια χαρτιά, μπογιές, κεντρίδια.

“Ὅμοια κι' ἐσὺ ἀγαποῦλα μου, 'στὸ πειὸ τραινὸ μεθύσι
Τοῦ ἐνοτικτοῦ ἔρωτα, τρελλή, δὲ νοιώθεις τὸν ἐαυ-
[τό σου,
Καὶ τὴν ἀλήθεια καρτερῆς 'στ' αὐτὰ σου νὰ κυλίση,
“Ἄντις μέσ' ἀπ' τὴν αἰσθησι ν' ἀτίλωσι 'στὸ μυα-
[λό σου.
Κι' ἐνῶ ἀσυγκίνητα κυτᾷς χίλιες ὥραιαις στιγμοῦλες
Ζητῶντας κι' ἀμφιβάλλοντας, ξυπνάει ἡ ἀγάτη ἐν-
[τός σου
Μόλις σοῦ 'πῶ πῶς «σ' ἀγαπῶ» κι' ἄλλες γλυκὲς
[λεξοῦλες.

VIII

Τί νὰ σὲ κάνω, ἀλλοίμονο, κι' ἀν σ' ἀγαπῶ;
Κι' ἀν μ' ἀγαπᾷς 'στὸ ὕστερο, τί νὰ σου εἰπῶ;
Ἀποῦ μοῦ λὲς πῶς γλέντησαν 'πὰ 'στὸ κορμί σου
Δέκα καὶ εἴκοσι ἀνθρώποι τὴν ἡδονὴ σου
Πρὶν σὲ γνωρίσω, (κύτταξέ με τραγανᾷ
“Ἦ ζήλεια μου ἀσυλλόγιστα καὶ ταπεινά).
Γιατὶ ἐκεῖνοι οἱ ἀνθρώποι νὰ γεννηθοῦνε;
Γιατὶ νὰ ζοῦνε;
Γιατὶ πειὸ μπρὸς δὲν τύχαινε νὰ γνωριστοῦμε;
Ν' ἀγαπηθοῦμε;

IX

Τὴν ὥρα αὐτῆ ποῦ ὁ πόθος μας τὴ σάρκα μας ἐνάωναι,
Νοιώθω βαθεῖα τοὺς πόνσους καὶ σοβαροὺς κυρίους
—Ποῦ ἡ τέχνη ἢ ἡ ἐπιστήμη τους 'στὴ μάσκα τοὺς
[σκαλοῦναι.—

Κι' ἀπ' τὸν γελῶτο μου ἐαυτὸ ἀκόμα περὶ γελούσης.
Γιατὶ ἐνῶ κι' ἐγὼ κι' αὐτοῖ, κι' οἱ ἀνθρώποι καὶ τὰ ζῶα,
“Ἦ ἴδιο τῆς Φύσης ἔξονα σφιχτὰ εἶμαστε δεμένοι,
Στέκουν τὰ ζῶα ὑπέρτερα, γιατί τολμοῦν ἀθῶα
Κι' ἐλικρινοῦν κι' ἀφῶβρινα σ' οἱ τὰ συντυχαίνε;
Μὰ οἱ ἀνθρώποι κλέφτικα, δειλὰ, ὑποτάσσονται μὲ
[τρόμο,
Μὲ θέλησι καὶ μ' ἄρησι, 'ς τῆς Δημοθυρίας τὸν
[Νόμο.

X

Οὔτε καὶ τώρα ἀκόμα μ' ἀγαπᾷς,
Καὶ πιστέψέ το, γιατί, ναι, δὲν τὸ πιστεύεις.
Τ' εἶμαι γιὰ ὅσα ἐγὼ; τί με κυτᾷς;
Γιὰ πῆ μου ξέρεις ἀπὸ μένα τί γυροῦεις;
Ζητᾷς μιὰ τέφρι μόνον τῆς ζωῆς
Ποῦ ἀλήθεια πρέπει, ποῦ εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ τὴ φύσι,
Κι' ὁ διαλεχτὸς ἐγὼ τῆς ἡδονῆς,
Καὶ σὺ γιὰ μένα ἢ διαλεχτῆ 'στ' ὥραιο μεθύσι.
Μὰ 'στὸ μοιραῖο αὐτὸ μας τὸ στρατί,
“Ἄν τύχαινε ἄλλος κι' εἶχε, τώρα αὐτῆ τῆ θέσι

Κοντὰ σ' ἐσένα, πῆς μου ὦ διαλεχτῆ,
Περὶ λίγη ἀγάτη 'ς τὴ 'δικιά του θάχες σχέσι;
Ποτέ. Γιατὶ ἔτσι ἀν ἦταν, περιττὸ
Νὰ σοῦ χάλναιε τῆς ὥρας; μὴ οὔτε θάχες γνώρα
Μαζῶ μου, καὶ δὲ θάταν δυνατὸ
Νὰ μ' ἀγαποῦσε. — Λοιπὸν ἔτσι οἱ δύο μας τώρα,
Τυχαιὰ δυὸ πρόσωπα εἶμαστε, ποῦ ἀπλὰ
Μιὰ ἐποχὴ μὰς, δένει 'στὸ ἔρωτα τὸ χῶρος,
Κι' ἔτσι θὰ ζοῦμε (ἐρωτευμένοι ἀν θέλης) ἔως
Νὰ λείψη αὐτὸ ποῦ ἀντάμα μὰς κρατᾷ.

XI

Μάταια ζητᾷς τ' ἀπόλυτο καλὴ μου φιλενάδα.
Μ' ἄρρεσε σὺ καὶ σ' ἄρεσα κ' εὐχάριστα περναίμε,
Καὶ τὴ χαρὰ ψαρεύοντας τὸ σήμερα νικαίμε.
Μ' αὐριο 'στὴν εὐτυχία μας ἄλλων θάρθη ἡ ἀράδα,
“Ἄλλον θὰ βροῖ τὸ γούστο σου, κι' ἐγὼ θὰ βροῦμαι ἀνάλλη,
Κι' ἀπλὰ, ὅπως γνωριστήκαμε, θὰ χωριστοῦμε πάλι.

XII

“Ἄν νὰ μαθαίναυ ποῦ εἶσαι κάποτε ζητῶ
“Ὅταν δὲν εἶμαστε μαζί, δὲν εἶναι, ὄχι,
Τάχα ἐπειδὴ χωρὶς ἐσένα δὲν μπορῶ
Νὰ ζήσω, μᾶναι ἀπὸ τὴ ζήλεια ἐκεῖνη πῶχει
Καθέννας 'στὸν ἐγωισμό τοῦ, εἶν' ἀπ' τὴ σκέψη
Μὴν τύχη κἀποιος ἄλλος πρόωρα σὲ πλ τρέψη,
Μὴν πᾶς μαζί του δίχως νὰ μοῦ τῶχῃς 'τῆ,
Προδοτικά, μ' ἀπάτη, κλέφτικα. Μὰ ὅταν
Μάθω πῶς μοναχὴ ἡ ἀγάτη μου ἐκοιμάταν
Τὴ νύχτα ποῦ ἔλειπε, χαρὰ θᾶχω πολλή,
“Ὅμι γιατί 'ἴσως 'στ' ὄνειρό της μ' ἐθιμάταν,
Μὰ ποῦ 'νωριότερα ἔτσι θάρθη νὰ με βροῖ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

ΠΑΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

“Ὁ Κάλπας μὲ τὴ γυναῖκα του σχολιάζανε τὴν
ἐπίσκεψη στὸ σπῆτι τους τῆς κυρίας Μαντᾶ, γυναι-
κας τοῦ εἰσαγγελέως.

Γυναίκα διαδασμένη ἢ Ἰωάννα, εὐγενικὴ στοὺς
τρόπους, ἐλκυστικὴ, ἀπὸ τῆς λίγης ποῦ μποροῦσε κα-
νεῖ; νὰ ξεχωρίσει στὴν ἐπαρχιακὴ πόλη. Σὲ κάθε
ζήτημα ἐπικριτοῦ εἶχε τὴ μετρομένη γνώμη της καὶ
τὰ πιστικὰ ἐπιχειρηματὰ της.

Εἶτανε ἡ πρώτη ἐπίσκεψη ποῦ ἀνταπέδιδε στὴν
κυρία Κάλπα, τὴ σύζυγο τοῦ ἐκλεχτοῦ δικηγόρου
τῆς πόλεως Κάλπα.

“Ὁ ἀντρας της δὲν εἶχε παρὰ λίγες μέρες μετα-
θεθεῖ στὴ νέα του θέση.

“Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποῦ ἡ ὥραια Ἰωάννα ἐφυγε, ὁ
Κάλπας ἔμεινε σκεπτικὸς. “Ὅπως τῆς ὥρας ποῦ τὸν
ἀπασχολοῦσε δύσκολη δικαστικὴ ὑπόθεσι, ποῦ ἤθελε
μὲ ὅλες του τῆς δυνάμεις νὰ κερδίσει, γιὰ νὰ προ-
σθέσει νῆο βλαίμβο.

“Ὅζω εἶτανε μιὰ ἐσπέρα κερμάτη καπνοῦς feu-
γάτους λὲς ἀπὸ φουγάρα ἐργοστασίων μεγαλοπόλες,
σκόρπιους στὸ σκοτεινὸ γαλάζιο φόντο τ' οὐρανοῦ, ποῦ
ταξεδεῖναν μὲ τὸ σκοπὸ γρήγωρα νὰ σβύσουνε.

Ὁ σιγαλὸς ἄνεμος σὰ νὰ τραγουδοῦσε κάποιον ἀποτυχήμενον ἔρωτα ἀπὸ κάτω στὸ μεγάλο κήπο, τὸν πυκνότερο, τοῦ γειτονικοῦ, πλαῖνου σπιτιοῦ τοῦ γιατροῦ Ψάθα.

Ἦως νὰ μοιρολογοῦσε τὴν ἀδικη, σκληρῆ αὐτοκτονία τῆς κόρης τοῦ γιατροῦ γιὰ λόγους ἐρωτικούς. Μὴ τὰς δὲ φειθερίζανε τῶν γυναικῶν τὰ στόματα, πὼς τίς νύχτες, ὄντας ἢ φάση τρικύμαζε, τὸ αἷμα τῆς πανώριας κόρης, τῆς ἀγγελοκάμωτης, βογκοῦσε; Πόσες φορές ἢ ἴδια ἢ γυναίκα τοῦ Κάλπα δὲ φοβήθηκε νύχτα νὰ βγεῖ στὸ παράθυρο νὰ δεῖ τὸν ἀποκατινὸ κήπο τυλιγμένο στῆς νύχτας τὰ πέπλα;

Τὸ σκοτάδι πλημύρισε τὴ σάλα, ἢ γυναίκα τοῦ δικηγόρου σηκώθηκε, ἀνάψε τὴ λάμπα, ἀνοίξε τὰ τζάμια κ' ἔκλεισε ὄλες τίς γριλλίτες.

Μιά σιωπὴ βαρεία μέσα εἶχε πέσει. Κι' ὅμως ὁ ἀντρας τῆς δὲν εἶχε ἀποσυρθεῖ στὸ γραφεῖό του, νὰ μελετᾷ ἢ νὰ γράφει, τὸν ἔβλεπε μπροστά τῆς, μὲ ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, τὸ κεφάλι σκυφτό, τὸ πρόσωπο μὲ ὠχρότη βραμένο. Καὶ τὸν καιρὸ πού ἔλαβε τὸ τελεγράφημα ἀπ' τὴν Ἀθήνα, πὼς ὁ ἀδελφός του ὁ μικρότερος πέθανε ἀπὸ συγκοπή, τὴν ἴδια ὠχρότη εἶχε πάρει. Μά... τώρα; .. Τὴ συνέβαινε, πού αὐτὴ δὲν ἤξερε;

Ἐαφνικὰ νὰ χάσει τὴν ἐθιμίαν του; Γιατί; ... Ἦξερε πὺ δ' ἀντρας τῆς εἶτανε ἰδιότροπος λίγο καὶ μόνο μιά ἐρώτησι τοῦ ἔκανε.

— Γιάννη γιατί κιτρινασας; ... Σήκωσε τοὺς ὄμους, φύσηξε.
— Ἄ! τίποτε — εἶπε — καὶ ... σιώπησε.

Ἐπῆρε στὰ χέρια τῆς τὴ δεντέλλα καὶ ἐπλεξε σιμὰ στὸ φῶς, νὰ περάσῃ ἢ ὦρα, ὥσπου νὰ ἐτοιμασθεῖ τὸ φαγητό.

Ἄλλῃ ἐρώτησι δὲν τοῦ ἔκανε. Τὸν κοιτοῦσε κρυφὰ καὶ πειραζότανε ἢ καλὴ σύζυγος γιὰ τὴν τόση συλλογὴ τοῦ ἀντρός τῆς.

Ὁ Κάλπας καμμιὰ φορὰ σηκώθηκε.
— Πού πᾶς;
— Στὸ γραφεῖό μου νὰ ἐργασθῶ.
— Μά... δὲ μοῦ λές...

Ἐγύρισε τὴν κοίταξε σοβαρός.
— Τὴ συμβάλνει λοιπόν;
— Νά, σὲ βλέπω πάρα πολλὴ κιτρινασμένο, συλλογισμένο...

Ἐκοῦνισε νευρικὰ τὸ κεφάλι του.
— Οὐφ κ' ἐσύ!... — φειθούρισε καὶ προχώρησε.

Ὁ ἄνεμος, ὅσο ἢ νύχτα ἔμπαινε, φυσοῦσε δυνατώτερα κ' ὁ ὀθρανὸς ὄξω ἔλαμπε μὲ τὰ χρυσὰ φῶτα τῶν ἀστεριῶν. Κανένα σύγνεφο δὲν εἶχε ἀρίσει ὁ ἄνεμος χωρὶς νὰ τὸ διαλύσει.

Τὸ κρῦο εἶτανε τσοσυτερό. Ἀπὸ κείνα πού δεῖχουν πὼς θὰ πέσει χιονιά.

Ἐπλεξε τὴ δαντέλλα τῆς κ' ὁ νοῦς τῆς; Ἐλο πρὸς τὴν κόρη τοῦ γιατροῦ Ψάθα στροβίλιζε, πού αὐτοκτόνησε στὸν ἀποκατινὸ κήπο. Ἦθελε ὁ φόβος νὰ τὴν πεδύσει λίγο καὶ τῆς ἔφερνε στὸ νοῦ τὴ νεκρὴ Μάρθα πού πῆρε ἀπόφασι νὰ καταθεῖ στὸν τάφο τὸσο νῆα, γιομάτη κάλλος κ' ὀμορφιά.

Κάποιον ποντικὶ κάτω ἀπὸ μιὰ πολυθρόνα ἀκούστηκε καὶ... τρατάχηκε.

Ἐκάθισε στὸ γραφεῖο του, ἐστῆριξε στὰ δύο του χέρια τὸ κεφάλι του καὶ... σκεπτότανε... σκεπτότανε...

Τὴ ἀπόρρητη συνάντησι.
Τόσα χρόνια. Ἀπ' τὴν ἐποχὴ τῆς φοιτητικῆς του ζωῆς στὴν Ἀθήνα.

Εἶτανε μαθητὴς τότες...
Ἐνὰ παρελθὸν σὰν ὄνειρο ἀγγέλων.
Καὶ τώρα;...

Σύζυγος ἐνὸς Εἰσαγγελέω, μὲ ἄσπρες τρίχες στὰ μαλλιά τῆς, νὰ τὴν ἀναγνωρίζει, νὰ μὴ μπορεῖ τίποτα νὰ τῆς πεῖ, νὰ ζυπνάει μέσα του ἕλκηθρο ἢ παλῆ ἀστορία καὶ νὰ δένει τὸν ἐαυτὸ του στὴ σιωπῇ νὰ μὴ τυχὸν κινήσει τῆς γυναίκας του τὴ δυσκρέσκεια!...

Πέρασαν τόσα χρονάκια, ὀλένα τὴ θυμώτανε, δὲν ἤξερε τίποτα.

Ἦγρε τὸ δίπλωμά του, γύρισε στὴν ἐπαρχία, κοίταξε τίς δικηγορικῆς δουλιές του, κ' εἶται, ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο μέσα στὴ διάρκειαν τῆς μεγάλης τοῦ χωρισμοῦ, λησιμότησε!

Πολλὲς φορές ἔλεγε μὲ στεναγμό: «Ποῖος ξερεῖ μπερὲ καὶ νᾶχει πεθάνει!...»

Ἦ Ἰωάννα! Ὁμοῦ... ζοῦσε!...
Ἦ ἀνηψιά τῆς σπιτονοικοκυρᾶς του.

Ἦ μικρὴ χαριτωμένη, ἢ πετχυτοῦλα μελαγχρονοῦλα. Ἐκείνη πού τὸν ἔκανε νὰ δοκιμάσει τὸ δάκρυ καὶ τὸν στεναγμὸ τοῦ ἔρωτα. Καὶ στὸ πρόσπο τῆς νὰ καθρεφτίζε ἕλῃ τὴ νεανικὴ ζωὴ του. Θυμώτανε αὐτὴ γιὰ νὰ θυμᾶται τὴν Ἀθήνα.

Εἶτανε ὁ πρῶτος ἔρωας αὐτοῦ τοῦ Κάλπα. Κι' οὕτε ἀπὸ τότες ἀγάπησε ἕαντά.

Μιά εἰκόνα κρεμασμένη πάνω ἀπ' τὸ κρεβάτι του στὸν τοῖχο, ὅμοια μὲ τὴν ἀγνότη πού χύνει τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας πού μᾶς φυλάει. Αὐτὸς εἶτανε ὁ ἔρωας του...

Ὅταν, ἢ γυναίκα του ἀνοίξε τὴν πόρτα, νὰ τοῦ πεῖ νὰ περάσει στὴν τραπεζαρία, γιατί τὸ φαγητό εἶτανε ἔτοιμο, τὸν εἶδε πού εἶχε σηπῆριξε τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δύο του χέρια.

— Ἐλα λοιπόν — τοῦ φώναξε — Ἐλα νὰ φάμε!...

Κι' ὁ Κάλπας
— Δὲν ἔχω ὄρεξι — μουρμούρισε.

Γιὰ νὰ μὴ παρεξηγηθεῖ σηκώθηκε καὶ πέρασε στὴν τραπεζαρία.

Ποτὲς ἄλλοτες ἢ γυναίκα του, ἢ μακαρὴ κ' εἰρηνικὴ γυναίκα του, δὲν εἶχε πλακώσει τὴν ψυχὴ τῆς μὲ τόση ἀγωνία καὶ φόβος, ἀπ' τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου τῆς, ὅσο αὐτὴ τὴν ἀστερόφωτη νύχτα πού ὁ ἀγέρας καθάριζε τὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὰ σύγνεφα.

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

CIIP

Μὲς τὸν καθρέφτη κύταξα τὴν ἴδια μου μορφή, καὶ σὰν ἀγνώριστη πολὺ, πρωτόφαντο, μοῦ φάνηκε μὲ κρυφὸ, τὴ ὥστηρα, χαμόγελο: «γιατί, κάθε στιγμὴ ν' ἀλλάζομαι τὴν ἔκφρασι στὰ μάτια;»

— Γιατί ξεχνᾶτε, γλήγορα, τὴν τύψη, τὴν ψυχὴ —

CIIG

Μὲς τὸν καθρέφτη κύταξα τὴν ἴδια μου μορφή, καὶ σὰν τὴν εἶδα ἔτσι γλωμῆ, σαρκαστικὰ τῆς εἶπα: «γιὰ ποῖα ψυχὴ μᾶς μιλῆσε στοχαστικὴ μορφή; γιατί μᾶς θύμησε, σκληρὰ, τὴν φαρμακευτῆρα Τύψη; Σκοτῶνε ἢ Τύψη τὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ μαζί».

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΤΕ ΝΑ ΠΕΣΗ ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Πότε νὰ πέση χειμωνιά, βαρεία νὰ χειμωνιάση, Νὰ γυμνοῦνε τὰ κλαδιά καὶ τὰ βουνὰ νὰ τσικώσουν, Νὰ πιάσῃ ὁ κόρακας κλαδί ξερό καὶ νὰ κουριάσῃ Καὶ τὰ στοιχεῖα τριγύρω του μαῦρο χορὸ νὰ ζώσουν.

Νὶ ξεμερῶνῃ μὲ βορριά, μὲ μπόρα νὰ νυχθῶνῃ Κ' ἢ μὲρα ὀλο νὰ σόνεται κ' ἢ νύχτα νὰ μακραίνῃ. Νὶ κρύβ' ἢ μῖνον τὸ παιδί, νὰ διπλομανταλῶνῃ Ἀπὸ βραδὸς τὴ θύρα τῆς... ν' ἀκούῃ καὶ νὰ σοπαίνῃ.

Ν' ἀργουκιά τὸ σύννεφο βαρὺ σὰν τὴν κατάρα Στὸ βάλτο τ' ἀγορήναρα νὰ τρέχουνε κοπάδι, Νὰ κρῶν τὸν κάμπο ἢ καταχνιά καὶ τὰ βουνὰ ἢ ἀντάρα Καὶ ὀπου στρατὶ καὶ διάσελο, ἔμεουλα καὶ σκοτάδι.

Κ' ἐγὼ νὰ κραίνω ν' ἀγορῶνῃ σὲ βράχο, σ' ἀκρογιάλι, Ν' ἀκούω νὰ τρέξουν τὰ κλαδιά στὸ θλιβερό μου κλάμα, Νὰ μοῦ πετᾷ τὸ κῆμα ἀφρὸ στὸ ξέσκεπο κεφάλι Καὶ νὰ βογγᾷ καὶ νὰ βογγᾷ καὶ νὰ θρηνοῦμε ἀντάμα.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΡΚΙΝΑΣ

ΣΤΟΝ ΚΟΡΦΟ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Στὸν κόρφο τῆς Μυτιλήνης ἀπλώνονταν ἀραγμένα τὰ πολεμικὰ καράβια. Γραμμές, γραμμές, γυρισμένα καμμιὰ δεκαπενταριά μοῖρες στὸ βορρῆ καὶ βλέποντας τὸν ἐπιβλητικὸ ὄγκο τοῦ φρουρίου. Λιοπύρι λεῖο, καθρεπτικὸ, ἀναυμένο, χυνόταν στὴ θάλασσα καὶ ἔκανε τὸν κόρφο μὲ φουρνόπλακα ἀπὸ ὑδράγγυο. Ἐξω στὴ στεριά, τὸ πνιγμένο καλντερίμι τῆς προκυμαίας εἶδεινε μιά ζωὴ ἀνατολικῆ ὄρατιοῦ, χουζουριού καὶ μοιρολατρισμοῦ.

Καρέκλες καὶ τραπεζάκια βρώμικα ξύλινα, μπροστὰ ἀπὸ τὰ χαμηλὰ τραπέζια. Δροσιά ὄπως δῆποτε σχετικὴ σὲ μιὰ στενὴ λουρίδα, καὶ ὑστερα ὁ ἥλιος ὄξω, καὶ πυρσέφονος, σὰν ἥλος τοῦ μαρτυρίου, πού κατέβαινε λοζὰ ἀπὸ τίς σκουροκόκκινες στέγες.

Τὰ κουφάρια τῶν καραβιῶν εἶχανε ὀξώσει στὴ

θάλασσα σὰν κορμὸι χιλιόχρονον βαλανιδιῶν, ξεγυριμένοι ἀπὸ τὴν κούρασι καὶ τὸ λύγιμα τῶν αἰώνων στὸ διάφανο στρωσίδι τῆς ὑγρᾶς λίμνης. Κλαδιά καὶ ξεκλάδια τὰ κατάρια καὶ τὰ πουντέλια καὶ τὰ σηματοστολιμένα συντάρακα καὶ τὰ ξάρτια, καὶ οἱ πολυπλόκαμες σειρὲς τῶν καπνοδόχων πού τὸ ἀνάλαφρο σάμιο τῆς θάλασσας τὰ τάραζε, τᾶστριβε, τὰ κολουράριζε, τὰ λυγοῖσε, τὰ μάζεβε καὶ τὰ ξάλωνε, ὄχρηδες πολυκέφαλες, καὶ σαλαμάντρες, καὶ ἀστρίτες, καὶ σατάρια, καὶ δεντρογαλιές πού δαγκάνονται, καὶ σφίγγονται, καὶ ἀγκαλιζόονται, καὶ κορμοσιόνονται. Μέδουσες ἀχόρατες πού ἐξαφανίζονταν σὲ ἀσύλληπτες λαίμαργες κινήσεις, γιὰ νὰ χωνευτοῦν στὸ βάθος τῆς σταχωμένης θάλασσας.

Καὶ μὲς στὴ μέση τοῦ φρενασιμένου αὐτοῦ χοροῦ τῶν σχηματῶν, τῶν χρωμάτων, τῶν κινήσεων καὶ τῶν σκιῶν, ἢ ἀσημόπλακα τοῦ ἥλιου κορματισομένη ἀνεβοκατέβαινε στὴν ὑγρὰ μάζα τρεμουλιαστή, ἀνήσχη, αἰσθαντικὴ, ὅμοια μὲ κομπολόι στὰ κερνία δαχτυλῆ καλοῦ γήρου.

Στὴν πλώρη τοῦ τορπιλλοβόλου ὁ θαρραλὴς Γριμπονάς καθάριζε ἀντρίκια στὸ ἐσφενδονιστικὸ τῆς τορπίλλης, ἔραβε ἕνα χοντρὸ καραβόπανο γιὰ τὴν δεξιὰ πάντα τῆς πρυμναίας σκηνῆς. Εἶχε κάνει χρόνια ναύτης 'ς ἕνα Μηλιὸ τρεχαντήρι, καὶ ἦταν ὁ μόνος κατάλληλος στὸ μικρὸ τορπιλλοβόλο γιὰ τὴ δουλειὰ τῆς ἱστιοφραφίας. Οἱ βελονιές κοντές, σφιχτές, καὶ μικρὲς, τραβοῦσαν στὸ καραβόπανο, καὶ ἢ χοντρὴ σακορράφα σφραγισμένη ἀπὸ τὸ σιδερένιο βαρδάκι, σχηματίζε μὲ τὸ σπάκω στὸ πανὶ μὲ γραμμὴ ἀπὸ ἄσπρες κᾶμινες πού προχωροῦσαν μὲ γλήγορη τάξι πρὸς τὸ τέλος τῆς ὀραφῆς.

Ἄλλοι ναῦτες ζητιῶνι λίγη ἰσκιάδα, ἦτανε στρωμένοι στὸ καμποῦνι κάτω ἀπὸ τὸν πυρῆσκο τοῦ κανονιοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ βαρὺ τους ἀνάσπασμα καταλάβαινες ὅτι ὁ ὕπνος ἦτανε δύσκολος καὶ πιεστικός. Μιά βαρεία μυρωδιὰ σακάτεβε τὰ ρουθινια, καὶ ἢ κάψα κεντούσε μαργαριτάρια στὶς ὀυτίδες τοῦ μετόπου καὶ στὰ μινίγια. Ὁ ἥλιος ὕστερα κατεβαίνοντας ὄργωνε σὲ οχιστὰ θύακια τὰ μάγουλα καὶ τὴ δέση τοῦ λαμποῦ, καὶ σκορπίζονταν σκούρους καὶ ἀχνιστοὺς στὰ ἀνοιγμένα στέρα.

Ὁ Πιγῶνας ὁ μάγειρας, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ δύο-τρεῖς ναῦτες καθάριζε κοντὰ στὴν τροχιά τῆς τορπίλλης ἕνα ξεμῆλι πατάτες. Τὸ βραδυνὸ φατ τοῦ πληρώματος.

Κάπου-κάπου ἢ παρὰ ἔρριχνε κάτι σκαστὰ λαρυγκώδη γέλια, καὶ γιὰ στιγμὲς οἱ κόψες τῶν ναυτικῶν σοσιδάων σταματοῦσαν στὶς μισοξεφλουδιμένες πατάτες.

— Μορὲ Γριμπονά, ξεγῆσους μᾶς καὶ γιὰ τὸ ἄλλο ἐπεισόδιο πού σ' ἔβαλε γιὰ πειθαρχικὸ οὐλάμο, νὰ διώχνης μὲ μιὰ μακρὰ ἀγριόσκουτα τοὺς γλάρους πού τραβοῦσαν πορεία στὸ καράβι μου!

Ὁ θαρραλὴς Γριμπονάς χωρὶς νὰ σταματᾷ τὴ δουλειὰ τῆς σακορράφας, ἐξακολουθοῦσε πάντοτε ἀνεξάντητος, κομψὸς καὶ πρόσχαρος.

Ἦ κουβέντα ἦτανε γιὰ τὸν ὀπλονόμο τοῦ καραβιοῦ, ἕνα χοντρὸ ὑπεξιοματικὸ, πού τὰ καμώματα

του στο πλήρωμα, οι περιέργου τρόποι των τιμωριών, και προπάντων η περιεργή έρρινη προφορά του ήσαν το γενικό διακομώδη των ναυτών που έτυχε να κáνον μια φορά μαζί του. Ο Γριμωναίς μιόταν την προφορά εκείνη ξεκαρδιστικά, και σε κάθε περίπτωση σχετική ή άσχετη, θα τίναζε ως είδος φουρνέλλου, και παρτοσάδια φρασεολογίας του χοντρού ύψαιωματικού.

— Άποθηκάριε! Δός του εκατό δράμα ξύδι ν' άνáψει τή λάμπα.

— Μωρέ, φύγε, φύγε μακρυνά, γιατί θα διατάξω το μάγειρα να σε ταιίει μια χουφτα αλάτι.

— Πάλι άξούριστος βρωμιάρη!... Μωρέ ένα μήνα τιμωρία να άφίσεις τα γένεια σου και να βγαίνεις έξω άξούριστος σαν άρχαίος φιλόσοφος.

Με αυτά και παρόμοια γελούσε πάντοτε το πλήρωμα, επαναλαμβάνοντας κάθε τόσο μια φράση του δπλονόμου, που είχε καντήσει από όργανικό στοιχείο στο στόμα του :

— Βρέ, άκουσε δώ! Σ'υ πιάνω τ' αυτί σου, στο κόβω, μη δέν στο πετώ. Στο στόμα σου το βάζω και το τρώω.

...Ο θωρακίτης όμως τώρα δεν είχε όρεξη για γέλια. Ο πρόχαρος και κοροιδευτικός τόνος της φωνής του ξεψύχησε στα χείλη, σαν κίμα που έλωσε πριν προλάβει να σκάσει. Το στερεό μέτωπο ζάρωσε, τα μάτια του σκεπάστηκαν από κάποια σκία μίσους, και με τα χείλη κόκκινα από το σφίξιμο είπε :

— Παιδιά, άξ άφίσιμε πιά τα γέλια. Ταϊριάζει έπί τέλους να μιλήσουμε και μεεις σοβαρά, άντρίκια, να μετρήσουμε το μπόδι μας, και να δούμε τα χάλια μας. Η ζωή μας αυτή με τόν δπλονόμο, είναι μαύρη ζωή. Λέω να τελειώσαμε μια και καλή με δαυτόν.

— Άλήθεια άναστένιαζε ο μάγειρας Πιγώνιαις. Άν δέν ήταν αυτός, δέν θα καθάριζα γώ την ώρα αυτή πατάτες.

Ο θωρακίτης τινάχτηκε άπάνω δαγκωμένος από το άκαιρο άστείο του μάγειρα. Η γροθιά του έπεσε οσειμικά πάνω στον μπρούτζο του έκσφενδονιστικού και είπε :

— Σάν κουβεντιάζω γώ σοβαρά, το βραστο δέν σηκώνει από καρτότα.

Ο μάγειρας ήσυχος και φοβισσάρης από χαρακτήρα και επάγγελμα, ζάρωσε στο ζεμίλι του και ή όμιλία ξαναπήρε τόν πρωτό της δρόμο.

Υστερα από μιας ώρας συζήτηση και φωνές λάβανε όλοι την άπόφαση με το πρόκο άσχημο και άπότομο φέρομο του δπλονόμου, να χυμούσαν άπάνω του, επιβάλλοντά του την έξευτελιστικώτερη χειροδικία.

Και πάνω στο μεταξύ φάνηκε ο δπλονόμος κατεβαίνοντας από την πρύμη, μαχιουρλής και πρισμένος από τόν μεσημεριό ύπνο.

Η όλοψη των φωνών είχε φτάσει ως τ' αυτιά του, κάτι κατάλαβε, και κορδωτά θυμωμένος στάθηκε γιγάντειος σε επιβολή μπρός στη συνάδρσιση.

Όλοι ζάρωσαν, κατέβασαν τα μάτια τους και δόθηκαν με προσποιητή προθυμία στη δουλειά τους.

Μόνο ο θωρακίτης Γριμωναίς τόλμησε να τόν κυτάξει με μια άγρια άστραλή θιμού στα μάτια, γιά μια όμως στιγμή.

Ο δπλονόμος τόν κάρφωσε κορωμένο στο καρβαλόπανά του, με ένα βροντερό :

— Βρέ, άκουσε δώ! Σου πιάνω τ' αυτί σου, στο κόβω, μη δέν στο πετώ. Στο στόμα σου το βάζω και το τρώω.

Και έξακολουθήσε βαρύς, νικητής και άλύγιτος τόν δρόμο του προς την πλώρη.

Κ. ΦΑΛΑΤΙΣ

ΜΠΑΛΙΚΕΞΕΡ

ΣΤΟΝ ΣΥΛΒΙΟ

Όλα νεκρά στην πολιτεία, γύρω . . .

Κι' οι εϋωδίες της άνοιξης νεκρές; νεκρό τών λουλουδιών το μύρο — άχ, ή Άνία, πώς μās σφίγγει τίς καρδιές, —

Και στες άτέλειωτες βραδιές μονάχα Θά ζούν κάτι όνειρα κι' έλιπίδες . . . : Κάτι άγνό, λευκό να τριγυρνά δέν είδες μες στη νεκρή τήν πολιτεία γύρω; . . . (Ποιές νάνε οι ψυχές, ποιές νάνε τάχα;)

ΣΟΥΡΟΥΠΩΜΑ

Κάτι ξανθά μαλλάρια με παιδεύουν κάποια μορφή άπροσδύριστη, χαμένη . . . Πώς νιώθω τήν ψυχή μου κουρασμένη άπ' τήν έπίμονη και μάταιη συλλογή . . .

Οι σκέψεις μου, οι φτωχές μου σκέψεις πώς με — [σεύουν με κόπο στα θαμπά τα περασμένα . . . Κάτι γαλάζια μάτια . . . Που ίδωμένα; — γεμάτα τόσο γνώριμη ήδονή . . .

. . . Έξω, έχει σκοτεινιάσει, κι' ή άνία μονότονα, άργά, ζώνει τήν ψυχή μου . . . (. . . και μόνη, τριγυρνάς στη συλλογή μου Συντρόφιστά μου, σύ, Μελαγχολία . . .)

ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

LACRIMAE

Πάμε νάνοιζουμε φτερά στην άγκαλιά του μότρη σε μια βαρκούλα κάτισπη μακριά, πολύ μακριά . . . κι' εκεί να κλάψουμε μαζί για μια χαρά φευγάτη, που το βουνό τή μόλεψε, τήν πλάνεψε ή στεριά.

Γιά τή χαρά που έχάσαμε τήν τόσο έλλιποφόρα βουβά να τρέξουν, οισωητά τα δάκρυα άπ' τήν καρδιά, κι' ύστερα νάρθη ο σίφουνας, ο χαλασμός, ή μόρα και να μās βρη τούς δύο νεκρούς ή αυτή στην άμμοδιά . . .

Φ. ΛΑΡΑΣ

Ο ΚΟΡΑΗΣ ΚΙ' Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Στους «αυτοσχέδιους στοχασμούς περί της Έλληνικής Παιδείας και γλώσσας» του Κοραή, που έτυχε να ξαναπέσουν στα χέρια μου, ξαναδιάβασα τής σασφής γνώμης του πάλι, που με τόση άπλόητητα, τόση σαφήνεια μπροστά από τρία τέτρατα του παρασμένου αιώνα διετύπωσε, γιά να καθοδηγήσει τούς δασκάλους τής εποχής του, τούς δασκάλους εκείνους που άπαντσίωιν όσας δυσκολίας πρέπει να προσμένη, όστις έπιχειρεί να καινοτομήσει πράγματα και έθνη, εις τα έποια ή παλαιώσεις έπροσκόλλησε, τρόπον τινά, σέβας θρησκευτικών». Η άνάγνωσις των φύλων του βιβλίου μου έγέννησε τήν σκέψιν: Έπαυσαν άρά γε να υπάρχουν αυτοί οι δίδασκαλοι, που δέν θα είχαν άνάγκη να διαβάσουν μη και δύο το βιβλίο αυτό ύστερ' από έναν αιώνα; Νομίζοντας, πώς κατά εκατό τοις εκατό υπάρχουνε λίγο πολύ στην έδεια κατάστασις και τες αυτές αντίληψεις και τήν ίδια μούχλα, χωρίς διασχυρω σημειώων γιά τούς άνανγνώστας του περιόδικου τής σκέψεις του μεγάλου δασκάλου μας γιά κείνους, που δέν θάχουν ούτε καιρό ούτε θέληση νάνακατέψουν το βιβλίο αυτού του Κοραή.

Γράφοντας τότε ο Κοραής «περί των άναρχών γραμματικών αι όποσι προσκορπισται τα Έλληνικά φροντιστήρια με τόνην βλίσθησιν των σπουδαζόντων τήν γλώσσαν» αναλύει τόν βλαβερό τρόπο, που κρατούσε τότε και υποδειχνει τήν εθνική βλάβη και προτείνει τες σασφής του σκέψεις με τόση ευλάβει, τόση συγκράτησι, που να γίνεται διπλά θαυμαστός και γιά τή σοφία του ως και γιά τή μετροφροσύνη του. Κατ' αυτόν ή γραμματική εινε «εμφραγμα τρέπον τινά και γής άνόστημα εναντίον του κατακλινομού τής βαρβαροτητος. Άλλ' ή φυσική του άνθρωπου κλίσι εις τήν μεταβολήν ουτ' εντρέπειται, ουτε διοσιπειται τιαυτα εμφοράγματα». Κατακρίνοντας παρακάτω ο Κοραής το μάκρος με το όποιον γράφονται οι γραμματικές, λέγει: «Η γραμματική εινε τρέπον τινά το κλειδίον τής γλώσσας» δέν εινε αυτη κυρίως ή διδάσκουσα τήν γλώσσαν, άλλ' ή εισάγουσα εις τήν άνάγνωσιν των ποιητών και συγγραφέων, εκ των όποιων μανθάνεται ή γλώσσα». Καί όμως ενώ τέτοια εινε ή άποστολή τής γραμματικής, κείνι, που γράφουν γραμματικές δέν άπομακρύνονται ουτε γραμμή από τήν παλιά μέθοδο, ο Κοραής, τήν καταπολεμά με πόση κρίση. Νά τι λέγει γιά τήν άμεθοδία των γραμματικών που συντάσσονται ως σήμερα με τήν ίδια παλαιά μέθοδο. «Ορθή μέθοδος εινε ός λέγεται εκείνη, κατά τήν όποιαν τα μαθήματα τάσσονται εις τρέπον, ουτε να γίνονται προσδοποιήσις τα πρώτα εις τήν κατάληψιν των δευτέρων, ταυτα των τρίτων, και ουτω καθ' έξης» ουτε έκαστον από τα δίδασκόμενα να άνάγεται εις το οικείον, και όχι εις άλλότιον ειδος, μηδε να πολλαπλασιάζονται χωρις άνάγκας, ή να συγγέονται τα είδη.

Ο Κοραής θεωρεί ότι οι γραμματικές δέν πρέπει ν' άρχίζουν από το άβηρο, δηλαδή από μέρος, που δέν

άποτελει, έλωσδιόλου μάλιστα, το ουσιαστικό μέρος του λόγου, γιατί και ο Όμηρος σπανιώτατα το μεταχειρίζεται και υπάρχουν γλώσσες που τες λείπει έλωσ διόλου. Όριζοντας δέ τι εινε το άβηρο και καταπολεμώντας τούς παλαιούς γραμματικούς, τόν Άπολλώνιο και τόν Άδρωνα λέγει «Τό άβηρον δέν εινε ουτε τού όρήματος, ουτε τής άντωνυμίας, άλλά τής φωνικά έξοθεν ύπακομομένης μειοχής άν. Το έμους πατήρ» θάχει να ειπη, «δ άν έμους πατήρ». Τι θέλουμε. Το όνομα, που οι δέκα του κλίσις έγιναν δέκα πληγές, το βήμα, που κατεκοματίσθησε σε δεκατρείς συζυγιες, οι διαθέσις των βήμάτων, που τα όνομά τους, έξδν από τήν ένεργητική και παθητική «προεδλήθησαν» σαν αινίγματα γιά να βασανίζουν τούς ταλαίπωρους μαθητάς (θυμίσου μέση διάθεση βήμάτων), που γιά να τούς έρμηνεύσουμε καταφεύγουμε όπωσ λέγει, σε άλλόφυλλους έλληνηστάς και όμως μηδ' αυτά άφίνουμε τήν ευκαιρία να χειραγωγηθούμε από τήν κοινή μας γλώσσα, που σαυτήν πολλά παθητικά έκράτησαν τήν μεσότητα των παλιών (βασανίζομαι — βασανίζω, έκδύνομαι — έκδύνω, λούσομαι — λούω, κτενίζομαι — κτενίζω έμαυτόν δηλαδή κ.λ.π.). Γιατί τι εινε τ' άποθετικά, δέν εινε τίποτ' άλλο παρά μέση βήματα; (άγωνίζομαι, μάχομαι, έξηγομαι, δδύρομαι), που, αν ήθελε κανεις ρωτήσει το λόγο τής όνομασίας των, θα βρισκοταν μπροστά σε αινίγματα;

Γιατούς τούς γραμματικούς, που γράφοντας γραμματικές μηδ' τήν άμεθοδία και άγροικία, λέγει ο Κοραής τ' άρχαίο:

Εισι και εν Μούσειον Έρινύες, αι σε ποιόσι πεινιτήν, άνθ' ών πολλά γράφεις άκρίτως. τίνου σου δέομαι, γράφε πλείονα μέλιζονα γάρσι ηβήσασθε ου δύνάμαι μάνιν.

Τι εινε αυτές οι έπιπρόσθετες άντωνυμίες, οι προθέσις, τα έπιρρήματα οι σύνδεσμοι, που ο Κοραής «παρραγεμισματα των γραμματικών» λέγοντας τα γράφει: «Τα παρραγεμισματα ταυτα εινε περιτή τρυφή έπιπόησις, άλλ' όμως τρέφουσι και αυτα όπωσ δήποτε, καθώς και αυτο το παρραγεμιζόμενον και δέν έφάνη ουτε μάγειρος ουτ' όψοφάγος άκόμη τόσον ήλθιος κανει, ουτε να κατασκευάζη παρραγεμισματα από λήθους ή μετάλλα, ήγουν από ύλας άνεπιτητέιους να θρέψωι τόν άνθρωπον. Έάν οι ήμ. πρόγονι μεεχειρίζοντο τιαυτα παρραγεμισματα εις τας συνουμίας των, άσυγκρίτως παρ' έκείνις σφώτεροι είμεθα ήμεις, τών όποιων ή γλώσσα δέν εφέλαξε κανέν από να άνωφελη και άσήμαντα ταυτα των γραμματικών παρραγεμισματα».

Άν ή γραμματική έχει τόσες άεχνίες φαντάζεσθε πόσον όρθ εινε το συνταχικό μέρος, τής διδασκαλίας, που, ως ξέρουμε όλοι, κανει τόσο πολύύπλοκο τή χρήση της πάνω στη μάθησις τής άρχαίας γλώσσας. Πώς εινε δυνατό να μεταχειριστή όρθά ο μαθητής τα μέσα βήματα άφο δίδάχητρε ότι αυτα φανερώων άλλοτε ένεργεια άλλοτε δε πάθος; Πώς θα μεταχειριστουν τή γενική άπόλυτη, που στη χρήση της τόσα κανει σφάλματα, κι' αυτός κάποτε ο διδάσκαλος, άφο, μη και διδάσκαται ότι σύνταξις

δεν είνε τίποτ' άλλο πάρεξ συμπλοκή και σύνδεση τῶν μερῶν τοῦ λόγου ἀναμεταξύ τους, ποῦ νὰ βγαίνει ὁ σημαντικὸς αὐτοτελής λόγος, ποῦ δὲν πρέπει νὰ τοῦ βρισκεται μέσα του κάτι τὸ ἀπόλυτον δηλαδὴ, κάτι μόνο του ξεχωριστὸ μέσα στὴν πρόταξη και μὲ τὰλλα ἀπύνητο, ὅστερα τοῦ προϋσιάζεται τοῦ μαθητῆ ἢ γενικῆ ἀπόλυτη γιὰ νὰ φέρει στὸ μυαλό του σύγχυση και ἀμηχανία; Ὁ Κοραῖς ἐξηγῶντας ἐλ' αὐτὰ ἀπολοποιεῖ τὴ σύνταξη τῆς γενικῆς ἀπλύτης παριστάνοντας αὐτὴν ὡς μιὰ πρότασι μὲ ἐλλειπτικὴ ἀπὸ πρόθεσις (ἐπί, περί, παρά), ποῦ ἔχουν σημασίαν χρόνου ἢ τόπου, ἢ εἰς γενικὴν κτηνητικὴν. Ἐτσι προχωρῶντας ἐξηγεῖ και τὴ δοτικὴ ἀπλύτη και τὴν αἰτιατικὴ, ποῦ δὲ βγαίνουν και αὐτὲς ἀπὸ τὸν γενικὸν κανόνα τῆς ἔλλειψης. Ἐτσι γεννήθηκαν, λέγει αἱ γεν. δικαιρετικαί, ποῦ ἀναφέρονται ἢ πρόθεσι ποῦ λείπει (ἐκ-ἀπὸ), διότι ἢ μετάφρασή τους στὴν κοινὴ γλῶσσα γίνεται μὲ τὴν ἀπὸ, ποῦ ἢ συνήθεια τὴν συντάσσει μὲ αἰτιατικὴν.

«Οἱ εὐ φρονούντες τῶν ἀνθρώπων» κατὰ λέξην μεταφραζόμενον «ἔσοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἔχουν φρόνησι». Καὶ προχωρῶντας μαστιγώνει ἀλύπητα τὲς γενικῆς, ποῦ ἀκολουθοῦν τὰ παραθετικά «εὐεἰδεστάτων πασῶν» τὲς δοτικῆς παθητικῆς, και αἰτιολογικῆς, ὁμοιωματικῆς, ὀργανικῆς δοτικῆς, ποῦ ἀπὸ ἐξω μαντεύεται ἢ ἐν ἢ ἢ οὐ ἢ καμμιὰ τέτοια ἄλλη πρόθεσις. Θριαμβευτικὴ δὲ φθάνει στὴ δοτικὴ χαριστικὴ, καὶ αὐτὴν ἔλλειπτικὴ. Καὶ ἔχει μόνον ἀπὸ καμμιὰ πρόθεσι, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ μετοχὴ χαριζόμενος, καθὼς μαρτυρεῖται καὶ τὸνομά της και ἢ ὅποια ἀποδεικνύεται ὀρθὴ ἀπὸ τὴ σημερινὴ μας γλῶσσα ποῦ κ' ἔμεσι μεταχειρίζοματε ὡς γενικὴ μὲ ἀνάλογη ἔλλειψη. «Διδάσκω σοι τὸν Νικόλαον—σοῦ διδάσκω τὸν Νικόλαον. (Διδάσκω [χαρίζομαι] σοι τὸν Νικόλαον διδάσκω [γιά χάρι] σοι τὸν Νικόλαον).

Γιὰ τοὺς σολκισμοὺς δὲ, ἀφίνοντας τοὺς ὀρισμοὺς και τὲς ἐξηγήσεις τῆς λέξεως ποῦσαι γιὰ γέλοια, παραδέχεται τὸν ὀρισμὸ τῶν Στωϊκῶν «σολκισμὸς λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος», κάμνει ἐπίσης λόγον, ἐρμηνεύοντας πὺς ἐγεννήθησαν αὐτοί. «Ὅταν τὸ πεπαιγεμένον μέρος τινὸς ἔθνους ἐπιχειρεῖ νὰ φέρῃ τὴν γλῶσσαν εἰς τελειότητα, ἄλλο δὲν κάμνει παρὰ νὰ τὴν χαρῆσῃ ἀπὸ τὰς ἀκαταλλήλας (παρὰπάνω τοὺς σολκισμοὺς; τὸς ὀνομάζει ἀκαταλλήλας). Μ' ἔβλον τοῦτο, ἐπειδὴ και αὐτὴ ἢ καθαρισ εἶχε ὄρια, οἱ λόγοι νομοθέται τῆς γλῶσσας ἀναγκάζονται ν' ἀφίωσιν αὐτὴν εἰς τινὰς ἀκαταλλήλας, τὰς ὅποιας ὀνομάζουσι ἐξαιρέσεις τῶν φυσικῶν κανόνων. Εἰς ταύτας πρόθεσις και τὰς ἀκαταλλήλας, ὅσας ἢ γλῶσσα, και ἀφοῦ τελειώθη, προσλαμβάνει διὰ τὴν φυσικὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν μεταβολὴν κλίσειν, κλίσιν τῶν σφοδρότερων, ὅσον εἶνε τὸ ἔθνος περιεργότερον ὅσον ἔχει τὴν ψυχὴν πλέον εὐαίσθητον. Ἀφοῦ μίαν φοράν ἐπικυρώσῃ τὸν δοκίμων συγγραφέων ἢ χρῆσις τὰς ἐξαιρέσεις ἢ μεταβολὰς ταύτας, ἔπαυσαν πλέον νὰ εἶνε ἀκαταλλήλαι και τῶν ἀπέχουσι νὰ λέγονται σολκισμοί, ὅστε γίνονται τῆς γλῶσσας κομψότητες, και κινῶνες τοῦ ὀρθῶς λαλεῖν και γράφειν, τοὺλάχιστον πρὸς ὀρισμένον χρόνον διάστημα, ἐωσοῦ νὰ πε-

ράσῃ ἢ γλῶσσα εἰς ἄλλην περίοδον, ἢ τελειώσωες περισσοτέρως, ἢ παρκαμῆς ἢ φθορὰς ἀναπορέτου», και ἔρωτᾷ «Διατὶ ἐμακρολόγησα περὶ τοῦτου, διὰ νὰ δεῖξω, δεῖ γραμματικὴν ὀρθὴν νὰ συντάξῃ τις δὲν εἶνε δυνατόν, ἐὰν δὲν ἐξεύρη τὴν φιλοσοφικὴν γραμματικὴν τοῦ προφορικῶ λόγου, ἐὰν δὲν μύθη τὴν φύσιν τῆς γλώσσας», και διηγείται τὲς ἐπιλήψεις, ποῦ ἔδοκίμασε διαβάξῃ τὴν καταδίκην τοῦ Ὀμηρου, ποῦ τὸν θεωρεῖ «κατηχησιν εἰς τὴν παιδείαν και παράδειγμα συγγραφῆς και ποιήσεως», ἀπὸ τὸν γραμματικὸν Θεόδωρον, ὡς τὸ πὸ σόλοικο, τὸ πὸ δὴλ. ἀμαθὴ τῆς ἴδιος σου γλώσσας ποιητῆ, γιαι, ὁ μακαρίτης γραμματικὸς, δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τὰ ἰδιώματα τῆς γλώσσας και τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς τῶν Ὀμηρικῶν Χρόνων, ποῦ πολλὰ βρῆσκονται στοὺς ἀττικὸς ποιητῆς (ἐξαιρητικὰ βλέπε Σοφοκλῆ ποῦ ὀμηρικώτατος ὀνομάσθηκε).

Ὁ Κοραῖς θεωρεῖ, ὡς τὸς Στωϊκοὺς τὴν γραμματικὴν ἀδιάσπαστα δεμένη μὲ τὴ λογικὴ. «Διότι ἐταν ἢ φιλοσοφία ἀφήσῃ τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν φαντασίαν τῆς ἀπαιδεύσις ἐκδύεται, χωρὶς νὰ τὸ ξεύρη, τὸ μέγα της ὄπλον, και παραδίδεται ἔκουσιως εἰς χεῖρας ἐχθροῦ, ὅστις δὲν θέλει βραδύνει νὰ τὴν πνίξῃ. Ποτὲ ἢ Ἐλλὰς δὲν εἶχεν ἴδει τῶν πλῆθος ὀνομαζομένων φιλοσόφων, ὅσον εἰς τὴν ἀρχομένην παρακαμῆν τῆς γλώσσας της; ἀλλὰ ποτὲ τὸ ἔθνος δὲν διαστρέφει τὴν γλῶσσαν του χωρὶς νὰ διαστρέψῃ συντακτὴ και τὴν παιδείαν του. Ἡ ἀσυναξία τῆς γλώσσας συνοδεύει τὴν ἀσυναξίαν τῶν ἐνοιῶν, διότι ὅστις συνειθίζει νὰ καταφρονῇ τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς, γρήγορα θέλει καταφρονῆσει εἰς τοὺς κανόνες τῆς λογικῆς».

Θέλει ὅμως διδασκαλία γραμματικῆς μὲ τὴ φιλοσοφικὴ ἐκείνη προπαρασκευῆ, ποῦ νὰ μὴ φτάνει κανένας νὰ προτιμᾷ τὴ τέλει ἀπαιδεύσις ἀπὸ τὰ πειδεῖα, ποῦ σὲ μᾶς ἔχει καταντήσει μοῦρα. Γιατὸ και θυμᾶται ὁ Κοραῖς.

Εἰ βούλει μὴ παιδ' ἀνόητον εἶναι, Θεόδωρος. Ὡς οὗτοι πάντες, γράμματα μὴ μαθέτω, θέλοντας δὲ ἀπὸ ἱερὸ πόνον νὰ ὀδηγήσει τοὺς συγκαταρινοὺς του στὴ μέθοδο τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας λέγει: «Ὁ διδάσκαλος ὀνάκις μέλλει νὰ δώσῃ θέμα εἰς τοὺς μαθητὰς (πρόκειται γιὰ θεματογραφία) νὰ λαμβάνῃ κρυφὰ τῶν, ἀπὸ δόκιμον συγγραφέα, τὴν μίαν ἢ δύο ῥήσεις ἠθικῆς, ἄλλοτε καμμίαν ὄνομα ἱστορίαν, νὰ τὴν μεταφράξῃ πρῶτον αὐτὸς εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἔπειτα νὰ εἶδει τὴν μετάφρασιν ταύτην εἰς ἐκείνους νὰ τὴν ἐξελληνίσωσιν. Ὅταν φέρωσιν εἰς αὐτὸν τὰ διάφορα ἑλληνικὰ ταῦτα συντάγματα, ἄς διορθώσῃ πρῶτον τοὺς σολκισμοὺς ἢ βαρβαρισμοὺς ἐκᾶστου, ἔπειτα ἄς ἀνοίξῃ τὸ βιβλίον, ἔβλεπε ἔλαβε τὸ παράδειγμα, και ἄς δεῖξῃ εἰς αὐτοὺς, ὅχι τίς ἐργασίαν ὀρθὴ εἰς τὴν ξένην ταύτην γλῶσσαν, ἀλλὰ τίς ἐξ αὐτῶν ἐφθασε σμύκτερον τῆς ὀρθότητος τοῦ παλαιῶ συγγραφέως». «Ὅτι γίνονταν τότε γίνεται και τώρα. Ὁ ταλαίπωρος μαθητῆς, ἂν εἶνε φυσικὰ ἀγχνίους, παρὰ τὸν κόπον τῆς σύνταξης, τυραννεται και ἀπὸ τὴν ὑποψία, μήπως ἢ ἀγνοία ἢ ἢ ἀδικία τοῦ δασκάλου τὸν στερήσει τὸ στέφανον τῆς νίκης, ἐνῶ ὁ

τρόπος τοῦ Κοραῖ γινῆσθε τοὺς μαθητὰς πὸ πολλὸ ζήλο, μὲ τὴν ἐπιβία ὅτι ὁ κριτῆς του θὰ εἶνε ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς συγγραφῆς; πολλὸ εὐκολονόητη εἶνε ἢ ψυχολογία τοῦ τρόπου αὐτοῦ, γιαι ἔθιο μας δοκίμασμε τίς ἴδιες δυσκολίες κατὰ τὴν ἀσκησί μας και θεματογραφία, ἀπαραίτητο μέρος τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων. Καὶ ξεκαθαρίζει τὴ γνώμη μ' ἐπιχειρήματα λέγοντας: «Ὅζω ἀπὸ τὰ προσημειωθέντα καλὰ τὰ ὅποια προξενεῖ εἰς τοὺς νέους ἢ γινόμενὴ μετὰ λόγου θεματογραφία, θέλει προξενήσει και εἰς τὸ πολυτιμώτατον πάντων, τὸν ὑπὲρ πατρίδος ζήλον, ἐὰν ἐπιγῇ τὴν τέχνην εἰς τὸν ἐκλέγῃ ἀπὸ τῶν παλαιῶν τὰ βιβλία και νὰ εἶδῃ συνεχῶς εἰς τοὺς θεματογραφῶντας τοιαῦτα παραδείγματα, τὰ ὅποια εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν τὴν βρῆσιν νὰ ἀφελήσωσιν τὴν πατρίδα των». Ἐτσι βαθεῖα ἀισθανόταν ὁ μακαρίτης Κοραῖς τὴ σκοπιμότητα τῆς δασκαλίας τῶν ἀρχαίων και ἐνθουσιάζονταν γιὰ τὸ καλὸ, γιὰ τὸ ὀφέλιμον.

Ὅταν μὲ τέτοια καθαρὰ νάματα ποτίζονται αἱ

ψυχῆς τῶν παιδιῶν, ἐταν ἐλευθερώνονται ἀπὸ τῆς ἀηδίας και τῶς μάταιους κόπους τῆς ἀμεθόδου παραδότης, ἐταν, ὅχι μόνον εὐκολη, ἀλλὰ και ἡδονικὴ κάμνομε τὴ μάθησι τῆς γλώσσας, τότε λέγει, θὰ δοῦμε τὰ παιδιὰ νὰ καταγίνονται ὅχι σὲ μακαιοπονεῖες, ποῦ ἐγίναν πάντοτε πρόδρομοι τῆς διαστρεφῆς τῶν γλωσσῶν. Ὀνομάζει «ἔπονεῖσιν ἀμείλιαν» τὴ μὴ παραβλή και παράθεσι τῶν δύο γλωσσῶν στὴν ἐρμηνεία. Γιατὶ κείνοι ποῦ ἐπιχειροῦν νὰ κάμουν τοὺς μαθητὰς τοὺς Πλάτωνας και Ἐσωφῶντας «μακαιοπονοῦν εἰς τὸ ἀδύνατον» λέγει, ἀφίνοντας αὐτοὺς: νὰ γράφουν τὴν κοινὴ γλῶσσα «χειρότερα παρὰ τοὺς ὀδοφῶρους και ἐυλοφῶρους».

Μὲ τὰ λίγα αὐτὰ δίνοντας νύξη στοὺς δασκάλους, ποῦ διαβάξουν τὴν «Ἐλληνικὴ Ἐπιθεώρησι», δίνω ὡς ἀφορμὴ μαζὶ νὰ μελετήσωσιν τὸ πολλαπλὸ ἔργον τοῦ Κοραῖ, ποῦ ὕψηρε τῶσο σφῶς, ὅσο και ἐκ πείρας καλλίτερος παιδαγωγός.

ΠΟΛ. Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Καθηγητῆς

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ ΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἀριθ. 3.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (Ο ΑΓΩΝΑΣ)

(Ἐξοχή. Ἐστὴ μέση λουλοῦδα ἀφθονα μὲς ἔστην πραινάδα. Ἐστὴν ἀκρὴ βραχάνια ὅπου ἴσχια κυλάει τὸ ποταμὸν βρῆγοντας τῆς νυμφαῖς τῆς ὀρθῆς. Μπορεῖ ν' ἀκούσῃ κανεὶς τὸ ἀλοῖσθον τοῦ ρυαίου και τὸ κῶσμα τῶν βατράχων. Ὁ Ἡλιος ἔστὸ βασιλικῆμον).

(Ἀπὸ ἀριστερὰ εὐχεται ὁ Ποιητῆς μὲ ζωηρὰ βήματα ἔστη μέση τῆς σκηνῆς).

Ὁ Ποιητῆς!

Ἐλευθέρως! μὲ φῆγγε ἢ ἐλευθερία

Ἐστὶ ἀγὸν κί ἀστραφειὸς της φῶς. Τὰ θεῖα

τοῦ τοῦ και της ψυχῆς ἀνασαλεύουν,

Κί εἰσπνέοντας τὴ Φύσι ζωντανεύουν.

460 Τὸ οἶδρον ἢ ψυχῆ και τὸ καμίν

Τὰ πάθη εἶνε ἔσ' ἀμέτρητὰ τους σμήνη.

Τὰ πάθη εἶνε ἢ φωτιὰ ποῦ ἔστο σκοτάδι

Τοῦ πνεύματος τὸ φῶς τὰ στέλνει ὀμάδι.

Τὰ πάθη εἶνε ἢ φωτιὰ ποῦ ἔστην ψυχῆ μου

Ἐμπήκε ἀβρόντοσας τὴν ἢ τιμὴ μου

Ψηλὰ ἔστην περὶ τρανὴ δοκιμασία,

Τὸ στέφανον πορεῖ ἔστην ὀρημία.

(Στρεφεται δεξιὰ πρὸς τὴ φύσι. Μὲ ἡρεμία)

Ἐστὸ Φύσι! γέννημα ἀφραστο τοῦ Ἀπείρου,

Λουλοῦδα, βράχοι, κᾶμποι και θηρία,

470 Ποιήματα, ὄδισι, ἀγέρια τοῦ Ζεφύρου,

Σεῖς εἶστε ἢ μόνη εἰκόνα, ἢ θαυμασία,

Τοῦ πλάστη τοῦ ἐμπνευομένου, τοῦ Θεοῦ μου,

Ἐστὸ Φύσι! γέννημα ἀφραστο τοῦ Ἀπείρου!

Τὸν ὄμον θὰ τόνισον τοῦ καιροῦ μου!

Μὰ δὸς μου ὁ Μοῦσα δύναμι ἔς τοῦ ὀνειδρον

(Ἐρχεται ἀπ' ἀριστερὰ, ἀδῶρητη ἔς τὸν Π. καὶ ἐνώπιος τὰ λουλοῦδα, ἢ Μοῦσα)

Τὸ στάλαμα, ἔστὸ βάθια της ψυχῆς μου,

Κί ὁ Ἐσπερος ἄς γένῃ ὁ κριτῆς μου.

(Ἡ Μοῦσα καθὼς προχωρεῖ καὶ ἐνώπιος τὰ λουλοῦδα στέκει σὰ ν' ἀφιγγοῦται, γυρνώντας τὸ βλέμμα της ἔσ' αὐτὰ τοῦ Ποιητῆ).

Ἡ Μοῦσα

Ἐστὴν πόσιλοσθι σου ἦρθα νὰ σοῦ δώσω

(Ὁ Π. μ' εὐχάριστῃ ἐκλήξει, στρέφει

τὸ βλέμμα του ἔστη Μοῦσα).

Τὸ θάρρος ποῦ γυρῶσει ποιητῆ μου,

480 Μὰ μὲς ἔστὰ λόγια σου ἐξάνοιξα ὡς ὀσσο,

Τὴ δύναμι, τὸ μῦθον, τὴν πνοή μου.

Ἐστὰ λόγια σου τ' ἀνόδημορον γνα πλῆθος

Καθὼς ἐν' ἀπειρο ἀνθῶς μὲς ἔστο στήθος

Κρατῆς, (Μετῶνθο σ' ὀνοματίζω.

Ὁ Ποιητῆς (Μὲ ὑπόκλισι).

Ἐστὸ κριτῆ ἢ χαρὰ μου ἀρχόντισσά μου

Ἡ Μοῦσα (Ἐνα βῆμα ἔμπρὸς).

Τὸ χεῖρ δὸς μου τῶρα σὲ γνωρίζω

(Σφίγγουν τὰ χεῖρια).

Ο Ποιητής
 'Στ' ἀγνό τὸ πρόσωπό σου ελικρινά μου,
 Τὴν περὶ λευκὴ ξανοίγω τώρα ἑλλίδα,
 490 Ποῦ δείχνει καθαρά λαμπρὴ τὴ Νίκη.
 Καί μεσ' ἔς αὐτήνα, Μοῦσα, τὴν ἀχιτίδα
 Νὰ σὲ καλέσω ἐπιτρέψε, Ἐλπινίκη.

Η Μοῦσα
 Ἔχε τὴν πίστη ἔστὸ πνεῦμα κ' ἡ νίκη
 Δίχως, ν' ἀρθῆ φτερουγαίει αιμά σου
 Ἐλοσι Ὀρφείας κ' αὐτὴ Ἐδρυδίκη,
 Δὲν φανερώναται μῦθειαι ἢ κρῖά σου.

Ο Ποιητής (Ἐνθουσιασμένος)
 Σὺ 'σαι ἡ Νίκη, κυρά μου δδηγήτρα,
 Σὺ καὶ γυναικα κ' ἀγγή μου ἐρωμένη,
 Τώρα, ἡ ψυχὴ φτερουγὰ καταλύτρα
 500 Μέσ' ἔστην ψευτιά καὶ μεσ' ἔστην εἰμαρμένη.
 Δός μου, τὸ χερὶ μὲ πίστι, καλὴ μου,
 (Τῆς πιάνει τὸ χερὶ).
 Δός μου τὰ χεῖλη, διψῆ ἡ ψυχὴ μου.
 (Φιλιοῦνται ἔστὸ στόμα μὲ πάθος).

Η Μοῦσα
 Μέσα ἔστὸ φίλημα πνέει ἡ ζωὴ μου.
 Ἀπείραυθε ἡ ἀγάπη μας εἶνε μεγάλη,
 Ψηλὰ ἀπὸ τοῦ Κόσμου τὴν ἀδλία κραιπάλη.

Ο Ποιητής καὶ ἡ Μοῦσα
 Τὸ σκολεῖο τῆς μεγάλης ζωῆς μας
 Εἶναι ὁ πρόσκαιρος κόσμος αὐτός·
 Ἀγρασθηρι σκληρὸ τῆς ψυχῆς μας,
 Καὶ τοῦ πνεύματος θεῖος βωμός.

510 **Εννιά μῆνες μᾶς εἶχε κλεισμένους**
 Ἐστὸ σκοτιάδι τῶν σπλάγχθων σφιχτά,
 Κάθε μάνα τοῦ ἀνθρώπινου γένους
 Γιά νὰ δοῦμε τὸ φῶς φανερά.
 Τώρα χρόνια κλεισμένους μᾶς ἔχει
 Μεσ' ἔστὸν πρόσκαιρο κόσμον αὐτό,
 Ἡ ζωὴ ποῦ ἀδιάκοπα τρέχει,
 Γιά νὰ κάηγ' σὲ μᾶς δυνατὸ
 Τὸ μεγάλο τὸ φῶς νὰ χαροῦμε,
 Τὴ γλυκερὰ τὴν αἰώνια ζωὴ

520 Ποῦ γιὰ πρώτη μας μέρα θὰ ἔδοῦμε
 Σὰν σβουτῆ κ' ἡ ἄστεργὴ μας πνοή.

Ο Ποιητής
 Μεσ' ἔστὸ σκοτιάδι ἐσὸ τὸ φῶς
 Θάσαι Ἐλπινίκη
 Ἐστὴν ἀτολίαια γίνομαι σοφός
 Μὲ τὴν ἰσχύ σου.

Η Μοῦσα
 Αἰώνια ἡ ἔκασί μας,
 Κ' ἡ ἀθανασία δική μας·
 Μείνε πιστός γιὰ τὴν ἰδέα
 Ποῦ ἀσβουτῆ πάντα λάμπει,

530 Ἀδτὴ θὰ σὲ φωταίει ἔστὰ ἐμπρός,
 Μείνε πιστός.

Ο Ποιητής
 Πιστός αἰώνια, πάρε τογ δικό σου
 Τὸν ὄρχο· μεσ' ἔστὰ στήθια νοιώθω
 Πῶς ἔχω δύναμι γιὰ τὴν Ἀπάτη

Καὶ γιὰ τὸν Κόσμο δλόκληρο· μὲ πόθο
 Ἀγνό, τὰ πάθη θὰ νικήσω.

Η Μοῦσα
 Ἐστὴν εὐτυχία τῆς Συνειδήσός σου
 Σ' ἀφίνω.
 Αἰώνια ἡ ἀγάπη μας στοχάσου.
 540 Γὰ πάθη ὅλα τὰ ξέρω τὰ δικά σου,
 Πρόσομε ἀκόμα.
 (Κινᾷ νὰ φύγῃ ὁ Π. τὴ συνοδεύει).

Ο Ποιητής
 Τὸ βάλοισμο ποῦ μοῦδωκες μοῦ φτάνει
 Σ' εὐχαριστώ.
 (Ἡ Μοῦσα φεύγει ἀπ' τ' ἀριστερὸ μέρος. Ὁ Ποιητὴς
 μονολογεῖ ἔστὴ μέση τῆς σκηνῆς).

Εἶμαι μεγάλος ἔστὴ δύταμι τώρα,
 Μέσα ἔτῆς φλέβες μου βράζει τὸ αἷμα
 (Μπαίνει ἀθώρητη ἀπὸ τὸν Π. ἡ Κοινωνία,
 καὶ προχωρεῖ δίπλα του).
 Ἐάστερα βλέπω τὴν περὶ τρανὴ ὥρα,
 Δὲν τὸ φοβᾶμαι τοῦ Κόσμου τὸ ψέμμα

Η Κοινωνία (Ἀπότομα ἔμπροστά του).
 Καὶ δμοσ φοβάσαι ἐμένα· αὐτὸ νὰ ξέρης.
 (Ὁ Ποιητὴς στρέφεται ἀξασφα καὶ κάνει ἓνα βῆμα ἀριστερὰ)
 Κ' ἂν δὲν τὸ ξέρης πρέπει νὰ τὸ μάθῃς.

Ο Ποιητής
 550 Δὲν σὲ φοβᾶμαι Κοινωνία, ὄχι!
 Γιαὶ τρυπώνεις ἔστην ἀνήλια κόχη
 Κάθε ψευτιάς.

Η Κοινωνία
 Φευγαῖες οἱ ἰσχοὶ ποῦ ἄμναλε πιστεύεις.

Ο Ποιητής
 Ἐσὸ 'σαι ὁ Ἰσκιος, ὁ ἀπαίσιος Ἰσκιος,
 Ἡ πρόσοπι ἡ φτιασιδωμένη κ' ἐτοιμόρροπη
 Ἀπὸ τὸ μέγαρο ποῦ ἰδρύθηκε μιὰ μέρα
 Μὲ τ' ὄνομά σου Κοινωνία,
 Ἀπὸ τὸ μέγαρο ποῦ τώρα ἐσάπισαν
 Τὰ δώματά του ὅλα.
 (Μαίαινε ἀπὸ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ Μικτὸ Κόρο
 τῶν Κοινωνικῶν).

Η Κοινωνία
 560 Τὸ φτιασιδί ποῦ λὲς τοῦ προσώπου,
 Δὲν κιντίζεις πῶς τῶχεις ἔστη σκέμη
 Ἀκοινώνητε!

Χορός (Εἰρωνικά).
 Ἀκοινώνητε! ἔπου δρημηνεύεις
 (Ὁ Ποιητὴς στρέφεται πρὸς τὸ Κόρο).
 Ὁλους τοῦ κόσμου τοὺς νόμους
 Μὲ τὸ πνεῦμα τὸ θεῖο, τὸ μεγάλο,
 Εἶν' ἀλήθεια πῶς λὲς πῶς ἡ θάλασσα

Ο Χορός (Συνεχίζεται). Γιὰ κολύμπι ἔχει γένει, καὶ [τ' ἄστρα Γιὰ νὰ ἔχουν δουλειὰ οἱ ἀ- [στρονόμοι, Ἡ ἀμμουδιὰ γιὰ σκεπὴ τῆς Σαχάρας 570 Κ' ἡ Σελήνη γιὰ φῶς [τῶν ἐρώτων;	Η Κοινωνία Πρὶν θυμώσεις ἔστ' ἄσπειά [τους λόγια Ποῦ ἀλήθειες σκληρὸς σοῦ [ἐναίγουν, Σοῦ προσφέρω τὸ ἀνούλο [πάλι Ποῦ θὰ βῆξ' εὐτυχία καὶ [δόξα.

Ο Ποιητής
 Ἀκοινώνητος! εἶνε ἡ βροσιὰ σας,
 Ἀκοινώνητος! εἶναι ἡ δόξα μου.
 Κ' ἡ εὐτυχία ποῦ λὲς Κοινωνία,
 Κ' ἔσα ὑπόσχεοι εἶνε ὅλα ψέμματα.

Η Κοινωνία
 Καλὰ λόγια μὰ λείπει ἡ ἀπόδειξι

Ο Ποιητής
 580 Καλημέρα ἂν μοῦ πῆς εἶναι ψέμμα,
 Γιαὶ θέλεις τὴ μάσηση μου μέρα,
 Γιά εὐτυχία ἂν μοῦ πῆς εἶναι ψέμμα,
 Εἶναι πλάνη, ποῦ ὅσπε πιστεύεις,
 Τὴν ψυχὴ μου ἂν ζητᾷς, κ' αὐτὸ πλάνη,
 Τὶ ἡ ψυχὴ δὲν πουλιέται σὲ σένα.

Η Κοινωνία Πρὶν θυμώσεις παιδιάστικα, [σκέψου Τὸ τί λὲς, τί γυροεύεις, τί [θέλεις Μὲ τ' ἀόρατα, τ' ἀγνωστα, [τ' ἄλλα· Δὲν κιντᾷς πῶς ὁ κόσμος, [μονάχα 590 Μὲ τοὺς νόμους γυρονῆ [τοὺς δίκους μου; Δὲν κιντᾷς ὅ,τι βλέπεις [ἔμπροστά σου, Μὰ γυροεύεις στραβός νὰ πε- [τάξῃς Βγάζωντάς σου τὰ ἴδια σου [μάτια;	Ο ποιητής Κοινωνία, τοῦ ἐγκλήματος [μάσκα, Ποῦ ἔστην ἀδικη ἀρχὴ σου [χαρίζεις Μὲ τὰ πλοῦτη, τὴν φτώχεια, [τὰ πάθη, Δόλο, μίσος, καὶ φθόνο κ' [ἀπάτη, 600 Ποῦ ἀγοράζεις ἀγνοῦς [χαρακτῆρες, Βερνικιώνοντας φαύλους μὲ [λοῦστρο, Ποῦ τὸ κράζει κανόνα καὶ [νέμο Τῆς ζωῆς, τῶν ἀνθρώπων, [τοῦ βίου,
---	---

Η Κοινωνία (Συνεχίζεται) Πρὶν θυμώσεις παιδιάστικα, σκέ- [ψου Τὸ τί λὲς, τί γυροεύεις, τί θέλεις.	Ο Ποιητής (Συνεχίζεται) Ἐστὰ πλαγιάνια σου μάθε δὲν πέ- [φω Πρὶν παλέγουμε στήθος μὲ στήθος.	Ο Χορός (Εἰρωνικά) Τὶ μεγάλο μεθύσι [ποῦ κάνει Τὸ ποῖο ποῦ τὸ [βγαίνει Πινεῖμα
--	---	--

(Ἀκούγονται ἔσφαικὰ σφουρίγματα, καὶ μπαίνει ὀρηγη-
 τικά ἀπὸ τὸ δεξιὸ μέρος, ὁ Ἐμπορος τοῦ Κόσμου
 μὲ δύο ἀκολούθους του).

Ο Ε. Τ. Κ. (Συνεχίζεται) Δίχως σκέμη μαζύ [μου νάρθῃς.	Η Κοινωνία Ἄ! ὁ Ἐμπορος [ἦρθε τοῦ Κόσμου	Χορός Ἡ ἀλήθεια, ἡ δό- [ναμι, ὁ Νόμος
--	---	--

(Ἡ Κοινωνία ἀποτραβιέται ἔστην ἀριστερὴ ἀκρὴ
 καὶ παραμονεύει ἀθώρητη).

Ο Ποιητής
 611 Κ' ἔδῳ ἄνομε ἔμπορα τρέχεις;
 Καὶ ζητᾷς τὴ ζωὴ μου νὰ σώσω;
 Τὴν ψυχὴ σου ἐγὼ θέλω νὰ σώσης.

Ο Ἐμπορος τοῦ Κόσμου
 Ἡ ψυχὴ, χά, χά, χά, τὴ θυμῶσαι;
 Μανιακὴ κ' ἀλαφρόμναλε ἀλήτη;
 Ποῦ τὴν εἶδες, γιὰ πῆς, τὴν ψυχὴ;

Ο Ποιητής
 Πρὶν σοῦ πῶ, νὰ μοῦ πῆς μὴν ἡ σκέμη
 Εἶναι ἔλη κ' αὐτὴ ταπεινή;

Ο Ἐμπορος τοῦ Κόσμου
 Ἄπ' τὸ στόμα μου λὲς καὶ τὸ πῆρες.

Ο Ποιητής
 620 Νά! κ' αὐτὸ τὴν ψυχὴ φανερώνατε!

Ο Ἐμπορος τοῦ Κόσμου
 Ἄς ἀφίσουμε αὐτὸ καὶ ἄς ποῦμε
 Γιά τὸ θέμα ποῦ εἶπες λοιπόν
 Εἶναι Ἰγλή κ' ἂν λὲς πῶς ἡ σκέμη
 Ἡ ψυχὴ ἔναι, εἰν' ἔλη κ' αὐτὴ,
 Ποῦ τὴν φτάνει ἀπ' τὸ σῶμα ἓνα ὄργανο,
 Τὸ μυαλό, ἡ τὰ νεῦρα, σὰ θέλεις.
 Μὴ δὲν εἶδες σὰν φῆς καὶ γιομίσῃς;
 Τὸ στομάχι, πῶς ἔπνος σὲ πιάνει
 Καὶ πῶς χάνεις τὴ σκέμη, ἡ ἀκόμα
 630 Ἄργο ἂν πῆς παραπάνω, πῶς φεύγει
 Κάθε σκέμη, ἡ ἂν θέλεις, ψυχὴ;
 Ὅλα Ἰγλή, καὶ τὸ αἰσθημα ἀκόμα,
 Καὶ ἡ κάθε σου ἰδέα ἡ στραβή.

Ο Ποιητής (Εἰρωνικά).
 Τότε ἐκείνοι οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι,
 Ἡ καλλιτέρα σὺ ποῦ ὅλα ξέρεις
 Κ' ἔχεις τόσες ἰδέες γερεῖς,
 Ἀφοῦ κάθε ἰδέα εἶναι ἔλη,
 Τὸ κεφάλι σου ἐπρεπε γάνα
 Γιά τὸ μπόγι, ἠγῆδ σὰν τὸν Ὀλυμπο
 640 Κάτ' φαρδὸν ἔλλο τόσο ἡ ὄχι;

Ο Ἐμπορος τοῦ Κόσμου
 Κοιμωδία τῆς ἔκαστης μάγος σου
 Δίχως ἄλλο τῆς θεῖς σου ἀρχές!
 Μ' ἂν ἐτάχῃς ψυχὴ κ' εἶναι ἀθάνατη,
 Ἀφοῦ ἡ ἔλη καινούργια γεννιέται
 Ὅλοένα, γιὰ καὶ ὁ ἀνθρώπος
 Νὰ μὴν εἶναι ἀθάνατος;

Ο Ποιητής — Εὐκόλο,
 Ἡ ψυχὴ ἔχει ἐξέλιξι, κ' εἶται
 Μεσ' τὴν Ἰγλή ποῦ ὅλο γεννιέται
 Ἀνυψώνεται χρόνον τὸ χρόνον·
 650 Κ' ἔσαν φτάσῃ ἔστὴ δύναμι τόση,
 Νὰ ἔμπορῇ περὶ πολὺπλοκο σῶμα
 Νὰ δδηγῇ, τότε ἀφίνει εἰσοῦτο.

Ο Ἐμπορος τοῦ Κόσμου
 Τώρα μάλαστα, μὰ ἔχω τὴ γνόμη
 Πῶς ἐσὸ σὰν μεγάλος ποῦ εἶσαι,
 Τὴν ἐξέλιξι ἔλειψες. Φτάνει.

(Κάσει ἓνα νεῦμα ἔστους ἀκολούθους του. Ὁ Ἐνας δένατι
 πιστάγωνα τὸν Ποιητὴ, κ' ὁ ἄλλος τὸν φημίονει).

Ο Ἐμπορος τοῦ Κόσμου (Συνεχίζεται).
 Ἡ ἐξέλιξι, βλέπεις, ἡ ἐξέλιξι
 Ποῦ δδηγῇ περὶ πολὺπλοκο σῶμα.

(Οἱ ἀκόλουθοι τραβοῦν τὸν Ποιητὴ, ποῦ ἀντιστάσκε-
 ται, πρὸς τὸ δεξιὸ μέρος καὶ φεύγουν, ἐνῶ σύγχρονα ἀρχί-
 ζει τὸ Κόρο, καὶ προβάλλει ἀπ' τὴν ἀριστερὴ ἀκρὴ ἡ
 Κοινωνία ποῦ ἀθώρητη παραμονεύει, καὶ προχωρεῖ πρὸς
 τὸν Ἐμπορο τοῦ Κόσμου).

‘Ο Χορός (Υποτακτικά)
Μ’ εὐνομοσύνη, δούλοι τα-
πεινοί
‘Στήν Ὑλήν’ τ’ Ἀῦλα εἶνε
[πειριτά,
660 Τὸ σῶμα ἐργάζεται,
[γλενιῶ, ποιεῖ,
Τ’ ἄλλα παράσιτα, ψευα-
[διασιά.

‘Ο Ἔμψ. τοῦ Κόσμου
Χα. χα, χα, τώρα κῦτα τὴν
[ψυχή,
Μελήτισέ τὴν, κράτα τὴν
[καλά.
‘Η Κοινωνία (Σ’ τὸν
(Ε. Τ. Κ.).
Τὸ χέρι δός μου νὰ σὲ συγ-
[χαρῶ.
(Σφίγγουν τὰ χέρια).
‘Ο Ἔμψ. τοῦ Κόσμου
Εὐχαριστῶ ἢ Νίκη μας
[κοινή.

(‘Ο Ἔμπορος τοῦ Κό-
σμου φεύγει ἀπὸ τὸ δεξι-
μέρος’ ἢ Κοινωνία τὸν
παρακολουθεῖ μὰ στιγμὴ
μὲ τὸ βλέμα.)

‘Ο Χορός (Συνερίζει)
Τὸ σῶμ’ ἐργάζεται, ποιεῖ,
[γλενιῶ,
Τ’ ἄλλα παράσιτα, ψευα-
[διασιά.

‘Η Κοινωνία (Σ’ τὸ Κόρο)
Κόσμο, ἢ νίκη ἐτούτῃ ἄς
[γενῶ,
‘Στὸ μάθημα χαρὰ παντο-
[τεινή.

(Μ ταίνει ἀπὸ τὸ δεξι μέρος μὲ βιαστικὰ βήματα ἢ Ἀπάτη)

‘Η Ἀπάτη
670 Κοινωνία, ὁ Ἔμπορος τοῦ Κόσμου
Τὴν τελευταία βοήθεια σου ζητῶ.

‘Η Κοινωνία
Πὲς πεῶ καλά τὸ γλέντι γιὰ τὴ Νίκη
Πρόθυμη πάντα καὶ σ’ ἀκολουθῶ.

(Φεύγει ἢ Κοινωνία μὲ τὴν Ἀπάτη ἀπὸ τὸ δεξι μέ-
ρος, ἐνῶ ἀριστερῶς ὁ Χορός κινεῖται μὲ αὐτὸς νὰ φύγῃ.)

Χορός
Τὸ σῶμα ἐργάζεται, ποιεῖ, γλενιῶ,
Τ’ ἄλλα παράσιτα, ψευαδιασιά.

(Φεύγει τὸ Κόρο ἀπὸ δεξιὰ κ’ ἀριστερὰ, μὲ τὸν τε-
λευταῖο στίχο).

(Στ’ ἄλλο φύλλο τὸ τέλος τοῦ Β’ Μέρους)

ΦΙΛΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ποῦ εἶν’ τὰ παιδιά νάρθουν ὅλοι κοντά μου ;
Τὸ παραμῦθι τώρα θάερξησῶ,
Ἔλα καθήσεται τριγύρω χάμου
Τὰ ποδιὰ τοῦ κόσμου νὰ ἱστορήσω :

«Τί ναι ἢ ζωὴ καὶ ποιά τὰ βίβανά της
Ἔγὼ ποῦ ξέρω τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὅσα
Πέρνει ἢ Νοτιὰ καὶ φέρνει γύρω ὁ Μπάτης,
Πότε καὶ ποῦ καὶ πῶς καὶ πόσα...»

Ἄπ. Ν. Μαγγανάκης

ΓΙΑ ΞΕΝΑ

Σὰν χαρτεὸς πετάγω τὴν ψυχὴ μου
‘στὰ αἰθερῆνα τὰ ἕψη καὶ γαλάζια...
Ἄφροντας ‘στὴ γῆ πόνου, μαρῶζια
σηκῶνὸ μόνον τῆραστο χαρτί μου...

Μὲ πνίγουνε χαρὲς τῆροναζία,
μ’ ἀρρομεθῶ ‘στὸ φουφουροῦ ἢ φωνῆ μου
οἶν κορωνίζω τῆλο κορμί μου
μέσα ‘ς τὰ συννεφῆνα ἀγνοπρεβῶζια...

Ἄξενιαστὴ κ’ ἀνέμελὴ πετῆμα
μὴ νοβώθοντας τὸ νῆμα ποῦ κρατῆμαι
μὲ τὰ δικὰ σου δάχτυλα ἀπ’ τὴ γῆ...

Μὰν μιὰ στιγμὴ σύψυχη μὲ ποθήσης,
τράβα τὸ νῆμα δίχως νὰ τῆρήσης
καὶ τῶνειρό μου ‘στὰ χέρια σου ἄς πνιγῆ.

Ὀλγα Βασιδου

ΟΡΚΟΣ

Σάλεψε τὴν ἀσπράδα τοῦ τῆ δροσερῆ
στὴ λάμψη ὁ κρῖνος τῆς αὐγῆς, τῆ φλογερῆ
κ’ εἶπε : «Θὰ μ’ ἀγαπᾷς σ’ ὅλα τὰ χρόνια ;»
Κ’ ἢ πεταλοῦδα ἀπάντησεν : «Ἀλῶνια !»
τινάζοντας τὰ ἄβρα τῆς παρδαλῆ φτερά !
Κ’ ἢ αἶρα, περνώνας, γέλασε λυπητερά.

Γ. ἄννης Καγαμπέλης

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἡ πρώτη Νοεμβρίου ἐχαράχθη ἀνεξίτηλος πλέον εἰς τὴν πο-
λιτικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς πατρίδος μας.
Ἐπάλαισαν δύο κολοσσοὶ μὲ γέρας τὴν ψῆφον τοῦ Ἑλληνικοῦ
Λαοῦ. Καὶ ἢ ψῆφος πανηγυρικῆ ἐδόθη εἰς τὸν Βασιλέα Κων-
σταντῖνον, μίαν στρατιωτικὴν δόξαν τῆς πατρίδος μας, ἕνα
ἐστεμμένον Τέκνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Μία προσήλικος
βασίλει μετουσιωμένη εἰς ἀνεκράστων λαρεῖων πρὸς τὸν
Στρατηλάτην Βασιλέα, ἐπαρκευθῆ ἐπιβλητικῆ, δι’ ὅλων τὸν
μέσων παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Καὶ κατόπιν τὸν πανηγυ-
ρικῶν ἐκδηλώσεων ἀληθοῦς φροντίδος ὑπὲρ τοῦ Νικητοῦ, ἐπι-
κολούθησεν τὸ Δημοφῆγμα διὰ τὴν ἐξέλιξιν πλέον ἑνὸς
πολιτικοῦ καθεστώτος εἰρήνης καὶ γαλήνης. Ἐν τῇ μεταρῶ
ἢ ἡτημένως, κολοσσὸς καὶ οὗτος εἰς τοὺς ἔθνικους ἀγῶνας,
ἀπεσπῆθη εἰς τὰς κυνάς ἀκτᾶς τῆς Μεσογείου, κέρων ἀνρά-
δωντο πίστιν ἐπὶ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος. Καὶ χέριν αὐτοῦ
τοῦ μέλλοντος ὀφειλόμενον πάντως καὶ ταίνομαι χεῖρα φιλικῆ, ἀ-
δαφικῆν, στενῆς ἐργασίας. Εὐτυχὸς ἢ Καθάρνης ἢ Πάλλης ἀκο-
λουθεῖ δι’ ὅλων τὸν ἀνθρώπων δύναμειν τὴν γραμμὴν
αὐτῆν, καὶ θὰ εἶναι εὐκατεῖον ἐπιναρχομένης τῆς Α. Μ. τοῦ
Βασιλέως Κωνσταντῖνου νὰ ἐδραιωθῆ ἐπὶ πλέον ἢ παροῦσης
τοῦ Λαοῦ πρὸς τὴν γενικὴν αὐτῶν εὐχὴν. Θὰ ἀποσῆ δὲ διὰ
τὸν Ἑλληνιστὸν πηγὴ νέων θριαμβῶν ἢ πλήρης καὶ εὐκρυ-
γῆς ὅλων μας συνεργασίας διότι θὰ καταβῆσθ τὴν πατριδα ἰκα-
νῆν νὰ δικαιώσῃ καθὲς ἀξίωσιν τὸν μενῶτων Συμμαχῶν μας,
καὶ θὰ ἀπαρῆσθ ἀπ’ αὐτῶν πᾶσαν σκέψιν ἀμφιβολίας καὶ
πάντα διαστατόν.

Δ. Α. Ζ.

Ο Κ. ANT. ΜΑΤΣΑΣ

Ἡ Κυβέρνησις ἀνέθεσε μίαν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων
Κρατικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὸν κ. Μάτσα εἰδικῶς ἀπὸ ἐπιῶν
ἀσχολουμένων εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν συγκοινωνίαν τῆς Μ.
Ἑλλάδος. Οὕτως μία ὑπηρεσία ὑπερτάτα Ἑλληνικῆ, τίθε-
ται ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἐρευνᾶν καὶ μελέτην, ὑπὸ τὴν ἄμεσον
ἐπίβλεψιν καὶ διαχείρισιν ἑλλήνων ἐπιστημοσφῶ τῶν δια-
πρεπεστερῶν λόγῳ μορφώσεως, νομοσφῶ, ἀπορίας, καὶ
εἰδικῆς καταρτίσεως. Ὁ κ. Ἄντ. Μάτσας εὐεργετικῶς
τὰς σπουδὰς τοῦ ἐν Βελγίῳ ἔλαβεν τὸ δίπλωμα τοῦ Μη-
χανικοῦ, ἐργάσθη ἔκτοτε δημοσιονομικῶς καὶ συνεδῆσεν
ὑπεροχον πρακτικὴν ἐξάσκησιν πρὸς ἰδιόχουσαν ἐπιστημο-
νικὴν μόρφωσιν. Οὕτως ἀπέβη σοβαρὸς παράγων ἐν τῇ

προδῶ τῶν μεγάλων συγκοινωνιακῶν ζητημάτων τὰ ὅποια
προσῆλθε ἔξαιρετικῶς ν’ ἀσασχολήσων τὰς μερίδας
τῆς Πολιτείας. Ἡ θέσις του ὡς Γενικοῦ Δευθυνοῦ τῶν
Σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους, παρέχει ἔδαφος διὰ τὴν ἐξί-
σκησιν εὐφρόντων σιδηροδρομικῶν προγράμματος εἰς τινος
εἶναι κύριος πλέον τῶσιν εἰς τὰς γενικὰς γερμῆς, ὅσων
καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῶν
Βαλκανίων μὲ κέντρον τὰ ἑψιστα ἐκπολιτικὰ καὶ ἔμπο-
ρικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, ἀπηχόλησεν ἔκτοτε τὴν
ἰδιοφυίαν του, τὴν παρατηρητικότητά του, τὸν ἀγῶν πα-
τριωτισμὸν του καὶ τὴν ἀκατάβλητον δραστηριότητά του
καὶ ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ κ. Μάτσα ἢ ἐκπολιτικῆ ὁρμῆ
τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος θέλει ἀνεύρει τὸν ἰδεῶδη ἐκτελε-
στὴν τῶν εὐγενικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν σκοπῶν τῆς.

Ὁ διορισμὸς τοῦ κ. Μάτσα εἰς τὴν ἡψηλὴν αὐτὴν θέ-
σιν ἱκανοποιεσεν ἄλλως καὶ ὅλας τὰς κοινωνικὰς παρ’ ἡμῖν
τάξεις. Συμπληθῆς εἰς τοὺς ἀνοίχτους κύκλους λόγῳ τῶν
ἐξαιρετικῶν αὐτοῦ προσόντων ὡς κοινωνικοῦ ἀνδρός, οὐχ
ἦτον δημοφιλῆς καὶ εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις μὲ τὴν ἀπλό-
τητά των τρόπων εἰς τὴν ἀρίστην εὐγένειαν, ἀπολαμβάνει
ἰδιαίτερον συμπαιθεῖον εἰς τοὺς εὐναιότερους κύκλους τῶν
σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων λόγῳ τῆς προσήλικόσους του
πρὸς τὸ δικαίον καὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τοῦ ὑπαλλή-
λου κόσμου, πρὸς δὲ ἀποβλεπεί ὡς πρὸς πολύτιμον συνε-
ργάτην του.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ «Φλόγα» τῶν κ.κ. Σ. Μελά καὶ Δ. Κοκκίνου ποῦ
πρωτοπαχίτικῃ πέσει, καὶ φέτο ‘ς τὸ τέλος τοῦ μηνός, εἶναι
μὴ τρίτακτῃ κομειτῆ γραμμῆν μὲ ζωὴ γιὰτ’ εἶναι παρ-
μένη κ’ ἀπὸ τὴν ζωὴ, ἀπὸ ἐπιδοδία ἰσως τοῦ ἰδιωτικοῦ
βίου τῶν συγγραφέων οὐ ξεχωρίζονται σὲ καθὲ σκηνῇ καὶ
φρασί τῷ ἔργου.

Μὰ αἰωνία γυναικα ἐκτροχιάζει τῇ ζωῇ δύο ἀνθρώ-
πων, περὶ τὸν ἀνδρα, ὀρχεῖται τὸν ἕνα καὶ παραιοῖς τὸν
ἄλλο, ποδοπατώντας ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ ἀναδειχνοῦντας γιὰ
μὰ φορὰ ἀκόμα τὴν κακοποιὰ δύναμι τῆς γυναικαίας
ἰδιοσυκρᾶσις.

Ὁ τύπος τῆς Νίνας ψυχολογημένος ὡς τὴν τελευταία
τοῦ λεπτομερεία, καθὼς κ’ ὁ Ροζμῆτῆ. Ἡ κ. Κιριντοῦ
ὑπερβολικῆ γὰ τὰ ἀσθηματὰ τῆς, κ’ ὁ Κομμινταῖς ἀδι-
καλολόγητος ἀνοικτοχέρης σὲ χρῆματα.

Μερικὰ τριες σκηνικὰ πολὺ καλοβαλμένα. Σύνολο ἀβί-
αστο, εὐχάριστο καὶ διδακτικῶ.

Ἀπὸ τοὺς ἠθοποιοῦ; πολὺ καλὴ ἢ κ. Φιλιππίδου καὶ
ὁ κ. Π. Γαβριηλίδης. Καλὴ καὶ ἢ κ. Μουσταῖα. Ὁ κ.
Κωνσταντῖνον ἐνοχλητικὸς ‘ς τὰ νεῦρα τῶν θεατῶν μὲ τὸ
διαρκῆ σ’ αὐμῶν τοῦ κεφαλοῦ ‘ς τὸ βάδιμα, καὶ τὸ χέρι
‘ς τὴν τσέπη οἶν νὰ ζητῆ πεντάρες.

Ἡ «Ἐρωτικὸ Μάθημα». Κωμῶδια τρίτακτῃ, ἢ
μᾶλλον κομειτῆ, τοῦ Nicodemoi ποῦ ἀνέβασε ὁ θίασος
τῆς κας Κυβέλης ‘στὸν «Ἀπόλλωνα» τῆς τελευταίας μέρας
τοῦ μηνός. Ἡ πλοκὴ τοῦ ἔργου στρέφεται γύρω ἀπὸ ἑνα
καθημερινῶ, κοινὸ ζήτημα, ποῦ ὅμως δὲν τὸ δίνομι τῆς
προσώχῃ, δὲν ὁ ψυχολογιῶμε, ἐνῶ θὰ τὸ εἶξε πολὺ.

Μὰ; δείχνει τὴ γυναικα ποῦ μὲ τὴν καλοσύνη της μο-
ρεῖ νὰ διώξῃ ἕναν ἄντρα ποῦ τὸν ἀγαπᾷ καὶ τὴν ἀγαπᾷ,
καὶ μὲ τὴν κακία της μορεῖ νὰ τὸν προσελκύσῃ. Ἡ μοι-
ραία ἰδιότης Μαζοχισμοῦ ποῦ ὑπάρχει μέσα σὲ καθὲ ἄντρα
ἀπέναντι σὲ μὰ γυναικα, ὅταν αὐτὸς εἶναι φυσιολογικῶς,
ὅταν δὲν εἶναι Σαδιστῆς.

Ἡ τεχνουργία τοῦ ἔργου ἀπλή, ἀρίστη καὶ εὐχάρι-
στη, ἂν καὶ λειπῇ τὸ στοιχεῖον τῆς κωμῶδιαις κ’ ἢ εὐ-
στοφραία τῶν διαλόγων.

Ἡ δις Νίνα Κώκων ὡς κόρησα Ρινάλδι καλὰ βαλμένη
σὲ ῥολο τῆς κ’ εὐσυνείδητα ψυχολογημένη. Ἡ δις Σ.
Καγαμπέλη ὡς βαρῶν Τριβάλτα εἰδείξε μὰ χαριτωμένη

κίνησι ‘στὰ παζιμὸ τῆς περισσότερο ἀνθρώπος παρὰ ἠθο-
ποιοῦς. Ἡ δις Φρόσω Κόκων ‘στὸ ῥολο τῆς χορευτριάς
Σίρρος, μελετημένη κ’ εὐχάριστη ὅπως πάντα (Γιατὶ
γεγῆ διαρκῶς ὅταν βραδέκετι ‘ς ἀντιπαράστασι μὲ τὴν
ἀδελφῆ τῆς ‘ς τὴ σκηνῆ). Πολὺ καλοὶ ἐπίσης καὶ οἱ κ.κ.
Παρασκευᾶς καὶ Ἄλκης, καὶ ἢ κ. Βάκων. Ὁ κ. Ἀμφοῖς
συμπαιθῆς, ἀλλὰ ὑπερβολικῶς σιτῆς γραμῆσι τῶσ τοῦ προσώ-
που του καὶ κομμοστικῶς ‘ς τὴν ὀμυλία του.

Ἄγγ. Δ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βασίλη Ρῶτα : Τὸ τραγῶδι τοῦ Καμπούρη, καὶ ἄλλα
τραγῶδια. Ἀθήνα 1920. Δρ. 2.

Εἰκοσι τραγῶδια μὲ μιὰ ξεχωριστῆ ἐσωτερικῆ διάθεσι·
ἔδω μὲ τὴν πνοὴ τῆς πρωτοτυπίας κ’ εἶκε μὲ τὴν πνοὴ τοῦ
δημοτικοῦ μοιθοῦ.

Τὸ «τραγῶδι τοῦ Καμπούρη» φανερῶναι ὅλη τὴν ὑπο-
βλητικὴ δύναμι τοῦ πόνου ἑνὸς ἀδικημένου.

....Βλαστήματα καὶ μάνα καὶ πατέρα
Ποῦ σφιζάνε ‘ς τοῦ γάμου τὸ κρεβάτι
Μὲ καρδιά στομωμένη τὴν ἡμέρα.
Ποῦ δώσαν ζωὴ σὲ μένα τὸν σακάτη.

Τὴν ἡδονὴν προδῶσανε τὴν ἁγία
Καὶ τὸ κρεῖμα τὸ ῥέθανε σὲ μένα.
Ἐλάτε, στεφανώστε με μὲ βάρια
Τῶχο ἀκούβη, μὲ πόνου πληρωμένα !

Μήπως εἶδε κ’ ἢ μάνα μου τὸ θάμμα
Καὶ γνώρισε τὴ φλόγα ποῦ δὲ σβῆνει ;
Μὴν πληθῶσαι κ’ αὐτὴ μὲ μένα ἄνταμα
Τὸ κρεῖμα τῆς, καὶ πῶθονα μὲ εἰρήνη ;

Πῶς πρωτεύει τὸ τέρας ‘ς τὸ πλεορῶ τῆς
Νὰ τῆς ζητήσῃ βυζι, φιλι καὶ χᾶδι
Κ’ ἔκανε μόνον κλιωνάσων τὸ σταθρὸ τῆς ;
Ἄνατση, νὰ μὲ ῥίξῃ ‘ς τὸ πηγάδι ! . . .

Ἡ σὶ σιμουρικῆ σῆνθεσι τῶν τραγῶδιῶν αὐτῶν εἶχει
νὰ παρατηρήσῃ κανένας σὲ πολλὰ μέρη τὸ κακόφωνο σύν-
θετο μέτρο σμηνέως μὲ κακοβαλμένες συνιζήσεις.

Ἄλλὰ ὁ ποιητῆς εἶχει κ’ εὐτυχιμένως δημοσιογραφί-
σιτιμῆς γιομῆτες ἀπλοῖτητα, ὅπως δείχνεται ‘στὴν «Πα-
λαιὰ Ἱστορία».

Τὸν κῦταξε ‘ς τὰ μάτια, καὶ τοῦ πᾶναι
Τὰ χέρια, ποῦ τὴν ψίχουν λιμασμένα.
—Νὰ ζήσουμε μαζί! ὀειλὰ τοῦ νᾶναι,
—Μαζί ! καὶ παραδόθηκε ἢ παρθένα...
«Μὴ μὸν γυροῦσαις, ἔβνε, τὴν ψυχῆ μου,
Τὴ χάρισα ἕνα βράδι ‘ς ἕνα νῆο.
Γλένητες τώρα, ὅσο μορεῖς, μαζί μου,
Γιὰ σένα ψέμμα κ’ ἂν γελῶ κ’ ἂν κλαίω».

Κ. Φαλιτῆς «29 Μαΐου». Ἐκδ. Βασιλείου Δρ. 1.50.

Τὸ κινεῶνιο αὐτὸ βιβλίο τοῦ συγγραφέως τῆς «Ναυμα-
χίας τῆς Ἑλλάς», ποῦ καθὼς τὸ χαρακτῆριζει ὁ θῖος
εἶναι ἕνα χρονοκὸ τῆς ἡμερομηνίας αὐτῆς, μὲ παρουσιά-
ζει σὰν μὰ ταῖνια ζωντανῶν, πρωτότυπου κινηματογράφου
μὲ χρώματα καὶ μὲ ἠμιλίες ἀκόμα, τὴν ἐκθρόνισιν
τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνου.

Καὶ τὸ βιβλίο αὐτὸ μορεῖ εὐσυνείδητα νὰ λεγισθῆ
‘στὴς ἐπιτυχίεις τοῦ νεαροῦ λογιῶν κ. Φαλιτῆς ποῦ κατορ-
θῶναι νὰ συμπερίβηθ δύο ἀντίθετα καὶ πολύτιμα στοιχεία :
Τὴν λεπτομερεία ‘στὴν περιγραφή μὲ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς
ζωντανῆς ἀφηγηματικότητος.

Τραβῆ εἰς ἰσὺ τὸν ἐπιπόλοιο ἀναγνώστη, ὅσο καὶ τὸν
στοχαστικὸ μελετητῆ, δίνοντας σῶματα μὲ τὴν ἀκριβόλογη
εἰλικρινεαὶ του μὰ συμβολῆ ‘στὴν Ἱστορία τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ ζητήματος.

Ἄγγ. Δ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«*Ἡ Μούσα Μηνιαία ἔκδοσις λογοτεχνική: Γραφεία: Κολοκοτρώνη 37. Ἀθήνα.*
«*Καλλιτεχνικά.* Μηνιαίο φιλολογικὸν περιοδικόν. Διευθυντής: Στέφ. Χίρμης. Ἐπί τῆς ὕλης: Τ. Λιακέας. Γραφεῖα: Μενάνδρου 36. Ἀθήνα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

—Ο. Βασιδίου. Δημοσιεύεται.—Ἀπ. Μαγγανάρη: Τὸ «*Τελευταίον*» ἔς τὸ προσεχές. —Μαρ. Γιανν. Τὰ περὶ Chenier δὲν ἔχουν κανένα ἑνδιαφέρον γὰρ δημοσίους. —Διον. Δ. Ζημ. ὁ «*Αὐτρωμὸς*» χωρὶς μέτρο, σύνταξι καὶ τέχνη. —Γεω. Δ. Κασ. Θὰ δημοσιεύῃ μόνον τὸ «*Σεγάλασμα*». Τ' ἄλλα ἄτεχνα. —Γ. Δ. Βαρελάν καὶ Γ. Δ. Κατσούλη, Στ. Χάρην. Ἄτεχνα.—Η. Σταμάτην. Στείλιτέ μας ἕνα καλλίτερον.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Ἀνεχώρησε δι' Ἀγγυτον ἡ διευθύντρια τῆς «*Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως*» Διὰς Εὐγενίαν Ζουγράφου.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**ΕΙΣ ΠΟΙΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΑΠΟΒΛΗΠΗ****ΟΥΔΕΜΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΙΣ**

Ἡ Κυβέρνησις ἀπεράσισε τὴν διενέργειαν τῆς γενικῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἣ ὅποια εἶχεν ἀναβληθῆναι λόγῳ τῶν Ἐυρωπαϊκῶν πολέμων. Ἡδὴ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ εἰδικῆς ἡγεμονίας τῆς Διευθύνσεως Στατιστικῆς ὑπὸ τὸν κ. Μιχαηλοπούλου ἐπεράτωσε τὴν προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν διὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀπογραφῆς, ἣτις καὶ προσκρούθη διὰ τὴν 18ην προσεχούσης μηνὸς Δεκεμβρίου τρέχοντος ἔτους.

Σκοπὸς τῆς ἀπογραφῆς

Ἡ γενικὴ ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος ἐπιβάλλεται ἐκ λόγων ἠθικῆς ἀνάγκης. Ἡ Ἑλλάς μεγαλυθύνουσα εἰς ἔκτατον εἰς ἰσχύν, εἰς κῆρος, εἰνε ὑποχρεωμένη ν' ἀκολουθήσῃ πολιτικὴν ἔξωτερικὴν ὀργανώσεως ἀναποκρινομένης εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκαις καὶ τὰς παρορθεύσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Πρὸς τοῦτο ἔχει ἀνάγκη νὰ γινώσκῃ τὸν πληθυσμὸν τῆς τὸν αὐτῶν, τὸν πληθυσμὸν τῆς τὸν ἐπαίον, τὸν πληθυσμὸν τῆς τὸν περὶπέθρον καὶ κινήτων, τὸν πληθυσμὸν τῆς τὸν ὁμογενῆ καὶ τὸν ἀλλογενῆ, τὸν πληθυσμὸν τῆς τὸν ἑλληνικόν, τὸν τουρκικόν, τὸν βουλγαρικόν, τὸν ἰσραηλιτικόν τὸν εὐρωπαϊκόν. Καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτελεθῆ δι' ἀκριβήσεως ταυτοχρόνως γενομένης εἰς ἕκαστον δῆμον καὶ ἑκάστην κοινότητα τοῦ Κράτους, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπή.

Κυρίως ἡ γενικὴ ἀπογραφή τοῦ Κράτους ἀποβλέπει εἰς δύο ἀμέσους σκοποὺς, ἕκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται καὶ ἡ πραγματοποίησις τῶν ἀπωτέρων.

Οἱ δύο οὗτοι ἀμέσους σκοποὶ εἰνε πρῶτον ὁ καθορισμὸς τοῦ π α ρ γ α τ ι κ ο ὦ πληθυσμοῦ καὶ δευτέρου ὁ καθορισμὸς τοῦ νομίμου πληθυσμοῦ, ἣτοι τῶν δημοτῶν.

Ὁ πραγματικὸς πληθυσμὸς

Διὰ τῆς γενικῆς ἀπογραφῆς ἐπιδιώκεται νὰ καθορισθῆ ποσὸς εἰνε ὁ ἀριθμὸς τῶν εὐρισκόμενων δι' ἰσχυρῆς αἰτίας ἐν μῶς ὁρισμένη ἡμέρᾳ — τῇ ἡμέρᾳ τῆς γενικῆς ἀπογραφῆς — εἰς ἕκαστον δῆμον, κοινότητα, χωρίον, συνοικισμὸν κτλ.

Ἄλλ' ὁ συνολικὸς ὁσὸς ἀριθμὸς δὲν θὰ εἶχε καμμίαν ἄξιαν, ἐὰν δὲν διακρίνοτο κατὰ φύλον, ἡλικίαν, ἔσπον γεννησεως, ὀνηκότητα, δημοτικότητα, οἰκογενειακὴν κατάστασιν,

παίδειαν, θρησκείαν, γλώσσαν, ἐπάγγελμα, καὶ φυσικὰ τινὰ ἑλαττώματα.

Τοιοῦτοτρόπος ἕκαστον πρόσωπον ἀπογραφόμενον ἔχει υποχρέωσιν νὰ γράψῃ ἐπὶ τοῦ δελτίου του, ἐκτὸς τοῦ φύλου εἰς τὸ ὅποτον ἀνήκει, τὴν ἡλικίαν του εἰς ἔτη, ἣ ἂν δὲν συνειπλήρωσεν ἔτος ὁ πᾶντῃ ἢ ἡ μήτῃ ἢ ὁ κηδεμόν ἢ ἄλλος τις ἀρμόσιος διὰ σημειώσῃ πῶσαν μὴνῶν εἰνε Ἐπειὰ θὰ γράψῃ εἰς ποῦτον τόπον, δηλαδὴ εἰς ποῦσαν πόλιν ἢ κόμην ἢ χωρίον τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐγεννήθη. Ἀκαλοῦσως θὰ σημειωθῆ εἰς ποῦταν ἠπαρχοῦσα ἀνήκει. Ἀγλαθὰ ἂν εἰνε ὀνήκος ἡ ἄγμος ἢ χῆρος, ἡ Βουλγάρου, ἡ Σέρβου, ἡ Ρουμῆκου, ἡ Ἀγγλοῦ, ἡ Γάλλου, ἡ Ἰταλοῦ, ἡ Ρώσου, ἡ Γερμανοῦ, ἡ Αὐστριακοῦ, ἡ τέλος ὀνήκος οὐαθῆποτε ἄλλης χώρας τῆς Ἀμερικῆς τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Ὄκεανίας.

Ἐπειὰ θὰ σημειώσῃ εἰς ποῦτον δῆμον ἀνήκει, δηλαδὴ εἰς ποῦτον δῆμον εἰνε ἐγγεγραμμένος καὶ δημόσιος. Ἐπίσης ποῖα εἰνε ἡ οἰκογενειακὴ του κατάστασις, δηλαδὴ ἂν εἰνε ἐγγάμος ἢ ἄγαμος ἢ χῆρος. Ποῖα εἰνε ἡ παίδευσίς του, ἣτοι μέχρι ποῦτου σχολείου καὶ ποῖας τάξεως ἐφοίτησεν ἂν ἔχη ἀπολυτήριον ἢ διπλώμα ἢ πτυχίον ἐπιστήμης ἢ τέχνης. Ποῦτον θρησκείαν προσέταξεν, ἂν εἰνε θρησκότης ὀρθόδοξος ἢ καθολικὸς ἢ μακαριανὸς ἢ ὀπαδὸς ἄλλου ἀνεγνωρισμένου θρησκείματος. Ποῦταν γλώσσαν ὀμιλεῖ ὡς μητρικὴν καὶ τέλος ποῦτον ἐπάγγελμα κατὰ κῆρος.

Αὐτὰ ὅλα θὰ καθορισσοῖ τὸν πραγματικόν πληθυσμὸν τοῦ Κράτους.

Ὁ νόμιμος πληθυσμὸς

Ὁ δευτέρος σκοπὸς τῆς γενικῆς ἀπογραφῆς ἀποβλέπει εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ νομίμου πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους, ἣτοι τῶν δημοτῶν.

Ὁ νόμιμος πληθυσμὸς δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν κατηγορίαν πληθυσμοῦ, ἀλλ' εἰνε αὐτὸς ὁ πραγματικὸς πληθυσμὸς τοῦ Κράτους, εἰς τὸν ὅποτον δὲν περιλαμβάνονται οἱ ἐξῆνοι ὀνήκοι, οἱ εὐρισκόμενοι ἐν Ἑλλάδι ἢ ἐπιγενομένοι Ἑλληνες.

Ἡ διάκρισις τούτων θὰ γίνῃ ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ μόνου δελτίου, τὸ ὅποτον θὰ παράσχῃ τὰς ὡς ἄνω λεπτομερεῖς πληροφορίες.

Οὐδεὶς φορολογικὸς σκοπὸς

Αἱ ἀτομικαὶ πληροφορίες αἰτίνας θὰ δοθῶσιν ἐπὶ τοῦ δελτίου διὰ χρησιμοποιοῦσθαι ἀπολειπτικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν σύνταξιν τῆς Στατιστικῆς, τὰ δὲ δελτία θὰ καταστραφῶσι μετὰ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ δημοσίους τὸν ἀπολειπτικόν τῆς ἀπογραφῆς. Χρήσις ὀνόματος οὐδεμῖα κατ'ὀδὸν εἰνε τῶσιν ἔλασι ἐπιτραπῆ, καθόσων τοῦτο οὐδὲνα σκοπὸν ἐξυπηρετεῖ. Ἡ στατιστικὴ δὲν θὰ περιέχῃ παρὰ μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων ἐκάστου τόπου συνολικῶς, διακεκριμένους δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν, τῶν ἐμβροθικῶν καὶ ἀλλοθρογῶν, τῶν ἀγγραμμένων καὶ ἐγγραμμένων κλπ.

Ὀποιοῦποτε ἂν ὀδεμῖα περιπίσσει καὶ ἐπὶ ὀδὸν λόγῳ καὶ πληροφορίας, αἰτίνας θὰ δοθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀπογραφόμενων προσώπων, θὰ ἐπιτραπῆ νὰ χρησιμοποιοῦσθαι ὡς βῆσι φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν πολιτῶν. Τοῦτο γρηφὶς ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ νόμου, ὁ ὀποῖος ὀρίζει αὐστηρὰ ποινὰς διὰ τῶν παραβάτας.

**ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
Γραφῶν Γεωργικῆς Ἀπηρεσίας**

Τὴν 21ην Δεκεμβρίου ἂ. δ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὄραν 9 π. μ. ἐνεργηθῆσεται διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν ἀνὰ μῖα ὀθεσος γραφῶν διὰ τὰ γραφεῖα τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Γεωργίας ἐν Θεσσαλονικίῳ τοῦ νομογεωπόνου Φωτοβιογραφικοῦ ἐν Λαμῆ καὶ Ἀρχαλαῖα ἐν Τριπόλει.

Οἱ ἐπιθυμῶντες νὰ μετασχεύωσι τοῦ διαγωνισμοῦ θὰ ὀποδῶσιν εἰς τὰ ὡς ἄνω γραφεῖα ἔνθα ἐνεργηθῆσεται ὁ διαγωνισμὸς μέχρι τῆς 16ης Δεκεμβρίου συμπεριλαμβανομένης τῆς αἰτήσεως τῶν μετὰ τὸν σχετικόν πιστοποιητικόν.

Πίσωσιν πληροφορίας παρέχονται κατ' ἐκῆσθ ἐν τῇ Ἰπουργεῖῳ τῆς Γεωργίας (Τμήμα Προσωπικῶν).

(Ἐκ τοῦ Ἰπουργεῖου Γεωργίας)